Ціна примірника 25 сотиків.

Należytość pocztowa opłacona ryczałtem

Народня Справа

ПЕРЕДПЛАТА
Місячно . . . . 1 зол.
Чвертьрічно . . 3 зол.
Піврічно . . . 6 зол.
Річно . . . . 12 зол.
ЗА ГРАНИЦЕЮ.
Річно — 2 до ляри.
Гроші з краю посилати переказами, або чеками „Народної Справи“ — з загра- ниці порученими листами.
За зворот рукописів Редакція не ручить. На відповідь треба долучити значок 30 сотиків.
ОГОЛОШЕННЯ:
1 стр. 700 зол., пів стр. 400, чверть стр. 200 зол. Гроші треба посилати наперед.

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИЙ ЧАСОПИС

Ч. 40 (105) Львів, неділя 28. вересня 1930. Рік III.

АДРЕСА: „Народня Справа“, Львів, вул. Боїмів 4. — — Чекові конта: 408.687 і 154.130 — — Телефон 57—90

ПЕРЕД ВИБОРАМИ

Наша Редакція отримує від свідомих сіл богато листів з постановами й домаганнями, щоби українські національні партії заключили спільний виборчий бльок і щоби всі Українці пішли до виборів одною лавою.

Незвичайно нас тішить це, що наше свідоме селянство має такі здорові думки й ставить такі домагання, які і наша Редакція заєдно голосила і заступала. **Не ділитись нам нині, а єднатися!** — це є клич, під яким повинно плисти все наше українське життя, а не тільки вибори.

З радістю повідомляємо наших читачів, що — як зачувати—справа спільного виборчого бльоку Українців є на добрій дорозі. Передусім дві найбільші українські національні партії, то є Укр. Нац. Дем. Обеднання й Укр. Соц. Радикальна схиляються до бльоку і їх переговори є вже майже на укінченню. Думаємо, що небаром уже наше селянство з радістю довідається, що бльок заключений.

Котріж партії до того бльоку не пристануть, це буде найкращий знак, що вони не є українські й українському народови добра не бажають, хоча вербують українських селян і робітників та обіцюють їм гори й долини.

З краю доходять відомости, що передвиборчі віча, збори й сходини натрапляють часто на всякі перешкоди так з боку поліції, як і властий, — а також терплять через зачіпки всякого шумовиння, ворогів українського народу. Взиваємо наших людий тими перешкодами не зражуватися. І хочби в якім селі не було можливо скликати таких зборів для виборчого порозуміння, то нехай кождий памятає, що в день виборів повинен конечно віддати свій голос на ту листу, яку ми поручимо. Цим одногідно засвідчимо свою національну свідомість і силу. Нехай противники нашого народу побачуть, що кождий Українець мимо всяких перепон знає, куди йому йти і до чого змагати, і що ніхто не зведе нас на манівці.

—o—

Випадки останнього тижня

День у день надходять відомости **про дальші пожежі в краю.** Ті всі пожежі звалюють польські ґазети на Українців і далі цькують на українську молодіж і на все, що українське. Не зважають на те, що дуже часто показується, що неодна пожежа вибухла не з підпалу, але через просту необережність або через випадок. Приміром в Левандівці під Львовом зайнялися дві дошки в польській школі («Товаржиства Школи Людовей») і всі кричали, що то УВО чи взагалі Українці підпалили. Потім якісь напастники напастували за те українські установи в Левандівці і дім учителя Манька — а тепер показалося, що огонь у школі повстав через необережність робітників, які там працюють.

Польські ґазети пишуть, що недавно хтось хотів підпалити головний товаровий дворець у Львові, та що під сиґналами на гол. двірци знайдено якісь вибухові матеріяли, які могли знищити сиґнальову вежу.

В цілім краю йдуть по деяких селах ревізії й арештовання, та багато арештованих вже повипускали, бо зараз показалося, що вони не причасні до підпалів.

В богатьох громадах Львівщини, Бобреччини і в Курівцях коло Тернополя появилися польські вулани. Про те, що ті вулани там роблять, не пишемо, бо не знаємо, чи за це не булаби сконфіскована ґазета. Не сміємо навіть писати,що думаємо про такі події, бо живемо в таких часах, що не все вільно написати або сказати, про що і як думається. Добре те, що це все на вус мотати і гіркі досвіди збирати ніяка сила не може нам заборонтии.

Українська школа у Львові вилетіла в повітря

В ночі з суботи на неділю, около год. пів до другої по півночі потрясла цілим Львовом сильна експльозія бомби. То вибухла бомба в приватній українській школі ім. Князя Льва (Рідної Школи) на Личакові при вул. Крупярській. Бомба знищила все в середині і нарушила стіни й дах одноповерхового будинку. На першим поверсі ночував сторож школи з родиною. Одна дитина ранена. Коли прибула поліція, застала ще одну цілу бомбу на вулиці. Польські ґазети пишуть (а за ними потягає і жидівська ґазета «Хвіля»), що бомби не були підложені, тільки нібито були сховані в пивниці і одна випадково вибухла. Але як пояснити це, що одну бомбу знайдено на вулиці і що — як повідомляють — у школі пивниці нема?

Зруйновану школу ходили цілу неділю оглядати люди з усіх сторін Львова.

Поліція повідомляє, що ще не скінчено досліду (експертизи) над бомбою і тому годі ствердити, чи бомба була там схована, чи хтось підложив.

„Тарґі“ скінчилися

Польські ґазети пишуть, що «Тарґі» цего року повелися; хоча хтось пробував підпалити трибуни мячевих площ (в сусідстві Тарґів) — то огонь на Тарґі не перекинувся. Натомісць неприємність сталася на закінченню Тарґів, вечером 16. вересня. О год. 6.30 згасла раптом електрика в цілім Львові, на Тарґах потемніло, а батярня кинулася рабувати вистави й перестала аж тоді, як поліція, що все на Тарґах була дуже численна, загрозила, що буде всіх ревідувати при виході з Тарґів. Світло згасло тому, що раптом зіпсувалася машина в електрівні, а доки пустили в рух резервові, пройшло дві години.

—o—

Пригадуємо

тим, що ще не вислали передплати на четвертий квартал (жовтень, листопад і грудень) 1930. року, аби її зараз вислали тим чеком, що дістали недавно в ґазеті.

Не перериваїте собі передплати ні на один день!

Український виборчий бльок

Дня 18. вересня підписали д в і найбільші українські партії: Укр. Нац. Дем. Обєднаня і Укр. Соц. Радикальна партія у м о в у про виборчий бльок.

—o—

Тисячка пол'цаїв поїхала на села.

До повітів Бібрка, Рогатин, Бережани і Підгайці виїхали спеціяльні відділи поліції з комісарами, пошукувати підозрілих в підпалах. Виїхало всіх тисячу поліцаїв. Сталося це по порозумінню всіх трьох східно- галицьких воєводів.

Перетяли дроти.

В громаді Станиславівка повіт Мости великі перетяв хтось телефонічні дроти, що йдуть з Мостів до Львова. — На лінії Дібще-Коморівка між Бережанами й Тернополем перетяв хтось два телефонічні дроти.

Воєнні відшкодовання.

В попередних (37 і 39) числах «Нар. Справи» обговорили ми законну підставу і можливости воєнних відшкодовань та розміри воєнних шкід на наших землях, а також висліди відбудови знищених осель. Тепер обговоримо те, що найважніще: *За які шкоди чи чинитьби, та яким способом старатися про винагороду?*

Як уже сказано, польський уряд на основі окремого закона виплачує відшкодовання *лише за реквізиції, що їх робила польська армія в часі війни* і що їх можна *доказати документами (квітами)*. Ті квіти треба було *реєструвати* в 1920 до половини 1921 року в Окружних реквізиційних Комісіях при Командах Корпусів, а ті Комісії признавали і означували висоту відшкодовань за зареквіровані річи (худобу, сіно, збіжжа і т. д.). Що правда гроший ті Комісії *відразу не виплачували*, але давали *писемні ухвали*, на підставі яких пошкодовані набували право домагатися пізніще відшкодовань від державного скарбу. Такі ухвали видавали ті Комісії, або для поодиноких осіб, або для цілих громад.

«Нар. Справа» писала про це в ч. 9 і 10 з 1928 р. та також за посередництвом свого адвоката, д-ра Шухевича, вистаралася, що богато передплатників «Н. С.», які мали такі ухвали — дістали вже гроші. Хто ще не дістав гроший, а має таку ухвалу, повинен її добре переховувати і нізащо не продавати спекулянтам що скупують їх за безцін від наших людий. Польський уряд припинив виплати тих шкід, ізза браку грошей, як каже, і хто знає, коли буде ті шкоди виплачувати; та всеж документів збуватися не треба, бо скорше, чи пізніще *признані відшкодовання мусять бути виплачені.*

Як лише уряд знов пічне виплачувати ті відшкодовання то напишемо про це докладно в «Народній Справі».

Хто не мав ніякого квіта на річи, зареквіровані у него польською армією, або хоч і мав квіт, та не предложив його в свій час (до половини 1921) до затвердження згаданим вище Комісіям, того претенсія до відшкодовання пропала. На це нема ради, бо закон законом. Хиба що наші посли в слідуючому соймі змоглиби ще виборoти додатковий речинець для зголошування претенсій о відшкодовання, так, як це було із додатковим речинцем зголошування воєнних інвалідів, вдів і сиріт та родичів по поляглих (до кінця 1930 р.).

Тож ті, що мають ще якісь квіти, хоча й не зголошені і не затверджені в приписаному речинці — повинні їх зберігти на всякий випадок.

Справа воєнних відшкодовань — це як бачимо наболіла справа. Є дуже богато покривджених і кождий нею цікавиться — бож кождому жаль своєї знищеної, забраної чи навіть зрабованої праці і кождий хотів би бодай що то дістати.

Тож із цеї селянської болячки — як із богатьох инших — роблять собі деякі нікчемні людці жировисько. По наших селах тягаються в рядигоди якісь підозрілі панки і плетуть нашим селянам смалені дуби про те, що ніби вони, або якісь таємничі «товариства» чи партії цілком «певно» вистарають великі відшкодовання для всіх потерпівших від війни. При тому такі панки ніби щось там собі списують і — розуміється — збирають від легковірних селян по кілька золотих «вписового» чи «вкладки». Очевидно, що усі «вкладки» і «вписові» щезають безслідно у бездонних кишенях таких панків, чи радше гієн. Бо жаден такий панок не має ані права ані сили змінити некорисні для селян приписи закона про воєнні відшкодовання і жаден з них і на думці не має, аби селянам чимнебудь помогти. Кождий такий негідник хоче на селянській біді й легковірности *набити собі кишеню* і сміється по тому в кулак з «ґлупіх хлопуф».

Тож наші селяни повинні собі добре прочитати і затямити наші статті про воєнні відшкодовання і про воєнні австрійські позички, бо в тих стяттях описано докладно і ретельно все, що відноситься до тих справ. Всяких мантіїв і аґентів, що кажуть інакше, треба гнати за десяту межу.

(П[illegible] австрійські позички буде в слідуючім числі).

НОВИНКИ

Календар на тиждень.

ВЕРЕСЕНЬ 28—30

28. Неділя, 16 по С. Никити.
29. Понеділок, Евфимії
30. Вівторок, Софії, Віри, Надії і Люб.

—o—

ЖОВТЕНЬ 1—4

1. Середа, Евменія
2. Четвер, Трофима і Сави
3. Пятниця, Евстахія
4. Субота, Кондрата.

—o—

Увага: Свята в скобках (—) є тільки православні, прочі свята спільні українцям греко-католикам і православним.

—o—

Зміни місяця:

Повня дня 7. жовтня о год. 5 і пів по пол.

Нів дня 21. жовтня о год. 5.40 рано.

—o—

Столітний календар віщує на цей тиждень вітряну й холодну погоду.

—o—

Як нарід приповідає:

Пройшла Пречиста, все вже на деревині чисто.

На Евстахія вітри погоду ворожать; північний віщує студінь, полудневий тепло, західний слоту, а східний погоду.

Пустий то господар, що по Кондраті ще не має кожуха в хаті.

—o—

Історичні спогади.

29. вересня 1866. вродився славний український історик Михайло Грушевс[illegible]

30. [illegible] 1769. вісім козаків здобули від турків твердиню Хотин з гарматами.

В жовтні 1253. князь Данило коронувався в Дорогичині на галицько-волинського короля.

—o—

— **Кон[illegible]ката «Народньої Справи».** Поп[illegible]дне число сконфіскувала нам прокураторія за одно речення в статт[illegible]вава неділя». Ми видали другий наклад числа 39. по конфіскаті.

Шестий аркуш повісти „В филях Бистриці (стор. 81 до 96) висилаємо разом з цим числом.

— **Посмертні згадки.** Пилип Рудик, свідомий громадянин і передплатник «Нар. Справи» в Жужілі, пов. Сокаль, помер передчасно дня 6. вересня. Майже рівночасно з ним помер 20-літній хлопець Василь

Читання з історії України

85)

Як скінчилися переговори Поляків з Хмельницьким.

(Лютень, березень 1849).

Така розмова прикра для польської комісії, велася у Хмельницького з годину, нарешті воєвода Кисіль запитав гетьмана.

— Ваша милість, чи згідні ви написати з нами яку умову?

Хмельницький відповів:

— Я вже сказав, що тепер не можна. Військо не зібране, для коний нема паші — треба відкласти комісію до Зелених Свят, коли буде трава! А до того часу нехай польське військо не вступає на Україну. Границя між нами покищо най буде Горинь і Припеть, а від брацлавського і подільського воєвідства най буде границею Камянець.

Комісарі написали свої умови, але Хмельницький узяв і перечеркнув їх а написав тимчасові свої умови і ті умови підписав до Зелених Свят.

Як підписали ту тимчасову згоду наче завішення зброї, тоді воєвода Кисіль став Хмельницькому дорікати що він занадто засліплений дотеперішними успіхами війни і не хоче думати, що може статися далі. Але щастя є змінчаве і як скоро прийшло, так скоро може відійти. Дорікав йому, що легковажить собі Польщу й короля а лучиться з Турками й з Татарами.

На це гетьман Хмельницький сказав:

— Не можна нам ховати меча — і доти будемо тримати його на голо, поки нашого віку стане і поки не добудемо вольности, бо *ліпше головою наложити, ніж вернутися в неволю.*

Коли ваші пани згодяться на мої артикули — говорив гетьман — то буде згода, але як почнуть хитрувати — війна неминуча. Ваших полонених я видам на головний комісії. Скажіть королеви.

Комісарі жалували, що не вдалось їм визволити польських полонених, а тому задумали инший спосіб. Вони вивідали, що полковник Чорнота має над гетьманом силу і може його до всего намовити, тому вибралися до Чорноти. Але обманулися. Чорнота вислухав їх, лежачи собі на ліжку, і відповів:

— Ні! Я йому не пораджу випускати пташків з клітки! А як би я був здоровий, то не знати, чи й ви вийшлиби від мене цілі, що до такого мене проти гетьмана намовляєте! А то ваше щастя, що я з гетьманом забавився і трохи нездужаю!

Кисіль казав тоді комісарам вийти а сам лишився з Чорнотою й помав підлещуватись йому, що він варт стати гетьманом на місце Хмельницького, а ддо цего він, воєвода, мігби йому допомогти. Але Чорнота крикнув на Кисіля, що він його намовляє до зради і мало не побив воєводу. Кисіль утік з хати й потерпав, що як Чорнота розкаже гетьманови про ті намови, то вони всі пропали. Та мабуть Чорнота не сказав, лише натякнув на щось, щоби Кисіль стерегтися, бо вечором нарід зловив кілька слуг польської комісії й утопив їх, а богато слуг зі страху покинули своїх комісарів і перейшли на бік козаків.

Нарешті 16. березня комісарі зібралися відїздити й переказали, що хотять попрощатися з Хмельницьким. Коли прийшли на подвіря перед дім гетьмана, гетьман обставив подвіря козаками й казав припровадити полонених. Полонені поставали бліді й перелякані з заплаканими очами. Гетьман вийшов і передав Кисілеви підписану тимчасову умову а крім того два листи, один до короля а другий до канцлєра Оссолінського. Подарував воєводі гарного сірого коня й шістьсот талярів. Кисіль зараз роздав гроші полоненим. Комісарі почали ще раз просити гетьмана, аби пустив полонених, а полонені повклякали гетьманови до ніг і собі плакали, аби їх пустив на волю. Але гетьман був непохитний. Між полоненими був і Потоцкі, то Хмельницький сказав:

— Нехай сей зажде на свого брата, тоді сего скажу посадити на палю перед містом, а брата в місті і так один на другого дивится буде. Але й можливо, що віддам полонених на головній комісії. Тільки не знаю, як ся комісія скінчиться, бо наші козаки-молодці мабудь не згодяться на такі умови, які ви предкладаєте, — а я проти їх волі не піду.

Треба знати, що тимчасом вспів написати до Хмельницького і той Ярема Вишневецький, що так люто карав український нарід і втік до Варшави. Він перепрошував Хмельницького і намовляв, аби згодився з Польщею, але Хмельницький на той лист навіть не звернув уваги.

Польські комісарі верталися з Переяслава до Польщі, проїзджаючи близько Києва, але до Києва боялися вступати, бо київські міщани загрозили, що як комісарі повернуть до Києва, то буде зле. Коли комісарі переїзджали через Білгородок коло Києва, тоді ті поляки й жиди, що ще ховалися в Києві, повибігали з міста й пустилися до Білгородка, аби разом з комісарами під охороною їх варти втікти до Польщі. Але міщани й козаки наздігнали їх і завернули, при чім деяких повбивали а інших арештували. Потім почали напаствувати навіть найбіднійших шляхтичів і жидів, яким досі давали спокій, бо говорили, щоби і «духу панського ні жидівського не було». Тому Хмельницький змилосердився над тими й поставив по містах варту аби вже не було нападів і зачіпок. І поволи починалося спокійне життя відродженої Української держави більш-менш по Горинь-Припеть, Буг і Збруч.

(Далі буде)

Юрґа (син свідомого і загально шанованого господаря Михайла Юрґи, передплатника «Нар. Справи»). Оба покійні померли через затроєння грибами. Вони корчували в лісі пні, назбирали вечером 5. вересня грибів, зварили їх і спожили. Обяви затроєння показалися зараз, та мимо лікарської помочі нещасних не вдалося вже вратувати. Їх смерть викликала в селі загальний жаль і спочуття. Честь памяти покійників!

— **Примірний громадянин.** Загальні Збори кооперативи «Згода» в Коржовій пов. Підгайці признали справникови кооперативи, п. Михайлови Подвисоцькому за уміле й совісне ведення кооперативи — нагороду в квоті 30 зол. П. М. Подвисоцький закупив за цілу ту квоту книжок для місцевої читальні. Цей гарний примір свідомого кооператора є гідний похвали і наслідування.

— **На допомогу українським інвалідам!** Українське Товариство Допомоги Інвалідам взиває все українське громадянство збільшити жертвенність на наших інвалідів. Згадане товариство має тепер 13 тисяч місячних видатків на ренти (в числі 418), допомоги і протези для наших інвалідів. Дотеперішні пожертви нашого громадянства на ту ціль є рішуче за малі, а інакших приходів товариство немає. Сподіємося, що на цей заклик відповідять усі Українці масовими пожертвами, — бо того вимагає від нас національна гідність. Не сміємо допустити, аби ті, що втратили здоровля за свій нарід, пропадали марно в нужді!

— **Розбій на гладкій дорозі!** Якась чужинецька спекулянтська фірма «Ґодуля» будує тепер в Турчанщині в Карпатах лісову залізницю. На підставі якогось невідомого розпорядку (який вона вициганила ріжними крутійствами при допомозі посла з 1-ки, Височанського) забирає від наших селян в Ясінці і Кіндратові землю під ту залізницю за півдармо. Селяни боронять розпучливо свого добра, а посол Великанович вніс в їх обороні протест до воєвідства та чи вдасться вратувати селянське добро, не знати.

Ось як прислужився своїм сусідам бувший Українець, посол з 1-ки Височанський. Він на стільки безсоромний, що ще й прилюдно хвалився, що це його робота. Віримо, по роботі майстра пізнати!

— **Бандитський напад на село.** Парубки з Чернихова, пов. Рава Руська, напали оноді, узброєні в зелізні палиці, баґнети й ножі, на сусіднє село Плесківці і покалічили там кількоро спокійних людий (одну жінку, двох господарів і одного парубка). Коли на крик нападених почали збігатися люди, напасники, хоч їх було щось коло 50, повтікали як зайці, кидаючи по дорозі свою зброю. — Цей напад є дуже сумним обявом здичіння частини черниxівського парубоцтва, тому то поважніщі громадяни того села, знані впрочім із своєї свідомости і розважности, повинніби присвятити більше уваги вихованню свого парубоцтва, бо з такими нахилами воно далеко не зайде.

— **«Давай холєро пєньондзе!»** На Альфреда Ґрінкравта, касієра деревної фірми Ґлезінґер, напали в лісі коло Красного, пов. Калуш, якісь люди, узброєні в кріси, і відобрали в него чотири тисячі золотих, призначені на виплату робітникам. Відобрали від него ще й револьвер (певно на те, аби не міг боронитися) і щезли в лісі, лишаючи бідолаху лиш троха живого з переляку. Польські ґазети пишуть, що то не були боєвики УВО, лише якісь инші люди, бо, як зізнав ограбований, кричали до него по польськи: «давай, холєро, пеньондзе».

— **Кара смерти за вбивство тестя.** У Львові засудили оноді Василя Неборачка із Селиск, пов. Львів, на кару смерти на шибениці за те, що він убив свого тестя Ст. Грициіва. Оборонець засудженого вніс касацію (рекурс).

— **Пожежі.** В Бертниках, повіт Бучач, малі діти місцевих господарів Ускшаків бавилися запальникою і підпалили хату, яка й згоріла враз із стайнею, стодолою та всім господарським приладдям. Пожежу не вдалося загасити, хоч на ратунок збіглося ціле село, а й водa близенько, бо віяв сильний вітер. Цю пожежу зарахували деякі польські ґазети на конто українців, бо оба погорівші господарі латинники. Це отже ще один доказ, що ті ґазети лише підбурюють своїх читачів проти нашого народу. Погорівші господарі, хоча й латинники, живуть з нашими людьми у найліпшій злагоді отже, про яку-небудь пімсту на них не може бути й мови. Їх нещастя спричинене дітьми викликало в селі загальний жаль і співчуття.

— **Склад зброї У. В. О.** Польські ґазети пишуть, що в Берліні відкрила поліція припадково маґазин зброї Української Військової Орґанізації. Мали там в одній кawaрні найти 275 замків від скорострілів які ніби то сховав там командант кадри УВО, сотник Ярий. Щось воно не дуже на правду виглядає, бо де хто нині ховає зброю в коршмі, а ще таку «дрібницю» як 275 замків від скорострілів (це важилоб що найменше 300 кільо) — але й того вистане аби польські ґазети мали що виписувати.

— **Ревізії й арешти на Гуцульщині.** Дня 7. вересня появилася в Шешорах, пов. Косів, поліція з агентом і навіть з поліційним псом і перевела цілий ряд ревізій у місцевих свідомих людий. По ревізіях арештовано Михайла Палагнюка, голову «Лугу» і крамара кооперативи; по двох днях його випустили. Причиною тих ревізій і арештування було те, що коло Пістиня обірвав хтось телеграфічні дроти.

— **Повоювали собі.** Недавно переїхало через кордон до Німеччини 400 бувших німецьких вояків, що попали були у світовій війні в ро-

ВИБОРЧИЙ ПОРАДНИК.

Найважніші постанови вибирчої ординації.

Заувага: Всі дати з виборчого календаря, подані низше, означають кінцеві речинці для поодиноких виборчих чинностей. Виборчі чинности можуть бути виконані скоріще і пожаданим є, щоби виборці не відволікали їх до останнього дня.

Дня 26. вересня 1930 р. Обводова виборча комісія пересилає примірник спису виборців комісії, а рівночасно проголошує прилюдно в громаді, що спис виборців буде виложений до перегляду в льокали комісії.

Хто може вибирати посла і в якій окрузі?

1) Право вибирати послів до сойму має, кромі військових у чинній службі, кождий громадянин без ріжниці полу (отже як мущини так і жінки, що в дни оголошення виборів (30. серпня 1930 р.) мав покінчених 21 літ.

2) Кождий виборець має право вибирати тільки в тій виборчій окрузі, в якій мешкав щонайменше день перед оголошенням виборів.

3) Голосувати вільно лиш особисто.

4) Кождий виборець має право віддати один голос і тільки в тім обводі голосовання, в якім вписаний до загального списку виборців.

ПОЯСНЕННЯ. Тому, що вибори до сойму були оголошені дня 30. серпня 1930 р. то кождий виборець має право тільки в тій виборчій окрузі, в якій мешкав дня 29. серпня 1930 р.

Хто може вибирати сенатора?

1) Право вибирання має кождий виборець до сойму, який в дни оголошення виборів мав скінчених 30 літ і в тому дни мешкав що найменше від року в виборчій окрузі, числячи в зад від дня оголошення виборів в «Вістнику Законів» (30. 8. 1930).

2) Умови однорічного замешкання не відносяться:

а) до свіжо осілих кольоністів,

б) до робітників, які змінили місце побуту через зміну місця праці,

в) до державних урядників, службово перенесених.

Право перегляду виборчих списків та виборчі реклямації і спротиви.

Дня 27. вересня 1930 р. Обводова виборча комісія викладає списки виборців до прилюдного перегляду.

1) Списи виборців викладається до перегляду, рахуючи 28 днів від розписання виборів, на 14 днів, в урядовому льокалі обводової виборчої комісії, щоденно через 6 годин і то в такім часі, щоби улекшити всім виборцям перегляд спису.

2) Право перегляду спису виборців дозволяє також кождому робити потрібні нотатки і витяги таким способом, який не бувби перешкодою у перегляді іншим особам.

3) Урядові години обводової комісії оголошується способом, уживаним у даній місцевости.

4) Найпізніще 42-го дня від розписання виборів кождий горожанин має право внести до обводової комісії реклямацію проти поминення його самого, або когонебудь іншого в спису виборців як також проти вписання когонебудь неуправненого.

5) Реклямації вільно зголошувати письменно, або устно до протоколу і вони мають бути скріплені доказами, не відносяться до загально відомих фактів.

6) Безіменних реклямацій комісія приймати не буде.

Пояснення:

Кождий громадянин має право переглядати виборчі списи і робити собі відписи. Виборчі списи мають бути виложені до перегляду на 14 днів. Коли обводова комісія поступає незгідно з сими постановами (арт. 35), треба внести жалобу до окружної виборчої комісії.

Українські громадяне, замешкалі в воєвідстві львівськім, тернопільськім, станиславівськім, волинськім і поліськім, мають право писати письма до обводових і окружних комісій в **українській мові,** а то на основі постанов закону з 31-го липня 1924 р. В. З. Р. П. ч. 73. про державну мову і мову урядовання державних і самоуправних властей адміністраційних і на основі виконавчого розпорядку ради міністрів до цього закону з дня 24. вересня 1924. р. Українські громадяне, замешкалі в воєвідстві краківськім, люблинськім (Лемківщина, Холмщина, Підляша мусять звертатися до виборчих комісій в польській мові тому, що на тих територіях українська мова не має ніяких прав.

Взірець:

Жалоба проти незгідного з приписами виложення до перегляду виборчих списів і проти неналежитого оповіщення про це:
(На приклад:)

До
Окружної Виборчої Комісії
в Золочеві

Обводова Виборча Комісія в Лапшині, Бережанського повіту, виложила списки виборців незгідно з постановами арт. 35. виборчої ординації до сойму, а саме: про виложення списів виборців не оголошено оповістки, як рівнож не було оповістки про урядові години комісії. Крім цього члени виборчої комісії (тут подати і прізвища тих членів виборчої комісії) забороняють виборцям робити нотатки і витяги.

Свідки: (тут подати імена і прізвища та точні адреси свідків).

Тому окружна Виборча Комісія зволить поучити Обводову Виборчу Комісію про постанови арт. 35 і спонукати, щоби вона і її члени поступали згідно з тими постановами.

Лапшин, дня . . . 1930 р.

(Слідують підписи і точні адреси виборців).

Кождий має право жадати від урядуючого члена комісії, щоби приняв до протоколу його устну реклямацію, значить, щоби записав це, що йому скаже як реклямацію. Такий протокол-реклямацію має підписати той, що вносить реклямацію і оден член комісії. За неграмотного підписує свідок. Кромі підпису мається подати точну адресу. Можна також реклямацію самому собі написати і вручити членові виборчої комісії за потвердженням відбору, або переслати почтою порученим листом. Але радимо нашим громадянам, звертатися за порадами у всіх реклямаційних справах до українського виборчого комітету, бо тільки тоді є запорука, що реклямація буде добре написана.

Виборчі реклямації і спротиви.

Арт. 36. 1) Реклямація проти поминення в списі особи управненої до вибирання полагоджує безпроволочно обводова комісія, видає в тій справі рішення і згідно з цим доповнює список виборців.

2) Як зайде цього потреба, тоді може обводова комісія зажадати від того, що вносить реклямацію, **доповнити** предложені докази.

3) Своє рішення доручає обводова комісія особі поминеній в списі у спосіб приписаний в арт. 37. уст. 2. і одночасно оголошує це оповісткою, вивішеною в льокалі виборчої комісії.

Пояснення:

Кождий виборець має право внести реклямацію за непоміщені у списку особи. Коли отже хтось в реклямаційному речинці не є присутний на місці, то може просити іншу особу, щоби вона внесла за нього реклямацію. (Диви зразок ч. 2 і 3).

Зразок ч. 2.

Реклямація виборця проти поминення його в списку виборців.

До
Обводової Виборчої Комісії
в . . . . . .

Реклямація.

(Імя і прізвище) . . . . за-

сійську неволю і перебували там до тепер. Скорше не могли діста-тися, бо більшовики не хотіли їх пустити і заставляли до примусових робіт. Ці вояки оповідають про страшне життя під більшовицькою владою, та кажуть, що в Сибірі є ще кількадесять тисяч таких нещасних полонених.

— Добре то бути президентом в Америці. Одно американське видавництво виплатило бувшому президентови Куліджови 100 тисяч долярів винагороди за те, що він згодився написати свої спомини про те, як він управляв американською державою. — А наші письменники дістають заледво кількасот золотих за написання цілої повісти.

— Вчений людоїд. Доктор Керлен працював як лікар в одному шпиталі для умово хорих в Конґ (середуща Африка); особливо завзято прослідживав цей доктор причини захорувань поодиноких недужих, а коли який із них помер, доктор виймав його мозок і шукав в ньому слідів недуги і причини смерти. Якось раз вийняв доктор, як звичайно, оден такий мозок у якогось мертвого мурина, а що не мав часу віднести той мозок сам до дому — запакував його і післав слугою. Жінка доктора відібрала цю посилку, але думала, що чоловік післав їй якийсь звірячий мозок з ятки — до варення. Отож пані докторова обмила гарненько той мозок і всмажила, а як чоловік прийшов до дому, засіли обоє до обіду. З усіх страв смакувала докторови особливо страва з мозку; а коли ззів усю, жалував що мало було. Колиж він запитав жінки, з чого то вона зварила таку добру страву і чому більше не зварила — жінка сказала, що з того мозку, що він прислав слугою. Доктор навіть уже нічого не казав жінці який то мозок був, лише постановив собі більше вже мозків не посилати.

мешкалий в громаді . . . . повіту. . . . . просить Комісію помістити його на списку виборців до сойму громади . . . . . . тому, що прислугує йому право вибирання в тій громаді.

1) Підписаний є горожанином польської держави. Доказує це: долучене свідоцтво приналежности, удостовірений відпис «доводу особистого», пашпорту, військового документу, витягу з книг населення, робітничої книжечки і т. п. (Вистане долучити оден з тих документів).

2) Підписаний укінчив дня 29. серпня ц. р., отже перед днем оголошення виборів, 21 рік життя. Доказує це: долучений витяг з метрики, свідоцтво уродження.

3) Підписаний мешкав день перед оголошенням виборів і мешкає дальше в громаді . . . .
хання свідків . . . . . обох з . . . .

4) Підписаний був вправді в 1919 р. караний за проступок крадіжи одномісячним арештом, однак кару відбув ще в 1919 р., отже від відбуття кари минуло більше як 3 роки.

На підставі повищого підписаний на основі обовязуючих законів не є позбавлений права вибирання.

Тому Обводова Виборча Комісія зволить умістити підписаного в списку виборців в громаді . . . . . .
Місцевість, дня . . . . . 1930 р.

(Імя і прізвище і точна адреса того, що вносить реклямацію).

Заввага: У цім взірци поміщено відповідь на всі можливі причини невнесення у список виборців. Якщо той, що вносить реклямацію знає про причину поминення в списку, має опрокинути лише ту причину.

Примíром, 4. точка відноситься лише до тих, що були колись карані і через те не вміщено їх в списі виборців. Як від відбуття кари за якийсь проступок минуло 3 роки, то має право голосувати, як і ті, що ніколи не були карані.

Перегони на биках

Тепер звичайно люди улаштовують перегони на автах і на конях. Але недавно одно Товариство годівлі худоби в Бельгії улаштувало для своєї реклями перегони на биках Тут бачимо того бика і їздця, що перші добігли до мети. Властитель бика і їздець поділилися гарною грошевою нагородою.

Що в світі чувати

На Україні за Збручем

нарід загалом навертається до церкви і віри, яку комуністичні агітатори за десять літ вспіли були в народі досить ослабити.

Комуністичні газети нарікають, що навіть члени комуністичної партії тайком ходять до церкви та моляться.

По цілій Україні ходять поголоски про численні самообнови образів — ікон — і то по домах і церквах. Це дуже зворушує віруючих а також безвірників.

Комуністична ґазета «Правда» пише, що Англія задумує напасти на Радянський Союз від полудня, відірвати від нього Україну й зробити її окремою державою під протекторатом (опікою) Англії. Чи ця чутка має які підстави, чи тільки видумка, годі наразі збагнути. Та в кождім разі цікаво, що ходять такі чутки вже від довшого часу.

На Московщині

трапляються численні проступки та ки родовитих Москалів проти своєї московсько-більшовицької влади. Бувають і там випадки, що хтось підпалює комуни (спільні «колективні» господарства) або чинить інші псоти більшовицькій владі. Недавно знову позасуджували за це кільканайцять люда на кару

В Москві

й по богатьох инших московських містах голод. Хліб, мука, крупи й инші артикули першої життєвої потреби продають тільки на картки а перед склепами з поживою вистоюють від ранку до вечора довжезні «гусаки». Тай з тими картками бувають численні надужиття, харчові уряди видають їх несправедливо одному за богато, другому за мало, декому з протекції дають картки для осіб, які давно повмирали. З того приводу приходить часто до сутичок і бійок між покривдженими й урядниками.

В Німеччині

були в неділю 14. вересня вибори до парляменту. В тих виборах несподівано велике число послів здобула партія народних соціялістів, званих від імени свого голови, Гітлера, «гітлерівці». Вони дотепер мали всего 12 послів, а тепер здобули 107! Такий виборчий успіх гітлерівців має велике значіння для Німеччини й для міжнародної політики. Бо треба знати, що партія німецьких народних соціялістів домагається зміни (ревізії) повоєнних договорів, уважає, що границі Німеччини по війні є несправедливі й кривдять увесь німецький нарід, а також жадає ця партія, аби з Німеччини знято ті важкі тягарі воєнних відшкодовань, які їй накинула Франція й инші побідні держави.

Правда, трудно тепер буде утворити парляментарну більшість для якого небудь німецького уряду, бо проти гітлерівців і подібних груп стоять ще досить сильні инші партії, які є за тим, щоби Німеччина спокійно сплачувала воєнні довги і вижидала кращого часу. Але така несподівана побіда цеї партії застрашила і Францію й инші держави й державки, що мають з Німеччиною ріжні рахунки, — бо та побіда означає, що німецький нарід чимраз бистрійше змагає до того, аби скинути з себе понижуючі тягарі ріжних повоєнних трактатів.

Ходять чутки, що коли в німецькім парляменті не утвориться достаточна більшість, на якій оперся уряд, то або Гінденбурґ розпише ще другі вибори або стане диктатором і візьме керму держави в свої руки. А це також не ворожилоби сусідам Німеччини тривкого спокою і задоволення.

В північній Італії

по словінських селах селяни обходять жалобу по чотирох Словінцях, яких недавно розстріляли італійці. Цю жалобу обходять так, що часто вибираються з хат у ліси і там у пості й молитві проводять цілі дні та присягають пімститися на італійцях. А італійські жандарми виловлюють людий та всяко знущаються за такі вияви прихильности до погибших героїв. Усюди неволя однакова.

З приводу того розстрілу Словінців у Югославії й Чехословаччині відбуваються по містах ворожі демонстрації проти Італії. В Празі напастували демонстранти італійський конзулят.

В Польщі

потрохи знаємо і бачимо, що є. По кровавих демонстраціях минулої неділі зробилося наче спокійно, тільки часом на вічах поштовхують себе члени противних польських партій. І годі вгадати, що дальші дні принесуть і які то будуть вибори. Виглядає вже тепер так, що буде тільки чотири польські листи: листа бльоку «Центроліву», листа вшехполяків та листа скрайно лівих (комуністів і може инших) — а проти них всіх листа давної «одинки» (санація) то є прихильників Пілсудского і теперішного уряду).

Головна виборча «битва» буде між «Центролівом» і «одинкою». Не знати, що та одинка (санація) думає, але вже тепер погрожує, що що здобуде більшість послів. Побачимо.

Президент Польщі видав декрет про чистоту (ретельність) виборів; цей декрет ріжниться в дечім від закону про охорону виборів, який обовязував дотепер.

Декрет постановляє, що хто допустився якогось виборчого промаху, хто безправно впливає на вислід голосовання (приміром шахрує голоси, приймає хабар, підкуплює других і таке инше), а також хто неправно голосує або намовляє других, не голосувати, буде караний. Декрет постановляє, що всякі такі виборчі промахи задавнюються по трьох роках. Давнійший закон задавнював це аж по 10 роках і говорив тільки про зловживання виборчих урядників та кари за це).

Арештовані посли сидять дальше в тій башті (вежі) в Берестю і дотепер ще не дозволено їм порозумітися з зовнішним світом. Кажуть, що так може потривати ще з місяць, а потім зачнеться звичайне судове слідство й їх мабудь перевезуть до цивільної вязниці.

В минулий четвер засудили в Люблині польську посолку Космовску (з партії «Визволене») на пів року тюрми за це, що вона на вічу минулої неділі висловлювалася зневажливо про Пілсудского. Треба знати, що Космовска є стара завзята польська патріотка, та і на це не зважали. Оборонці внесли рекурс проти цего засуду. Її випустили на волю за кавцією 500 золотих.

— Так, війте, не говоріть! Я уважаю вас за чоловіка мудрійшого і ви повинні не за людьми йти, а других за собою тягнути. А знайте: ще ніодин війт не каявся, що з панами руку держав. Ну — і як думаєте?

— Та я нічого не думаю, — замнявся Гриниш.

— Тоді подумайте і не забудьте, що село вам нічого не дасть.

— Мені й нічого не треба, — сказав Гриниш. — Є, дякувати Богу, свого доста.

Дроньський не зражувався. Він виймив з кишені папірець і дав війтови.

— Маєте осьде на могорич, — сказав — і надумайтесь!

— Якось воно буде, — заговорив Гриниш. — Він сховав папірець, вклонився і пішов на писарівку.

Тут були ще майже всі ґазди з села так, як були тут зібрані рано.

— Не витверезився пан? — питали Гриниша, коли той повернув.

— Де там — говорить Бог зна що! — відповідав Гриниш.

— Нехай собі говорить! — кричали люди. — А ми землі своєї не дамо, щоби пан ще раз такий мудрий був.

— Чому? — сміявся Дмитро. — Коли прийде, забере нашу долину на плечі і понесе на Дроньську, то ми йому й слова не скажем і по неї до двору не підем.

Люди засміялись і Гриниш усміхнувся.

— Пусте! — сказав він. — Ось потрібують робітника в ліс і майстра до моста. Охочим дасть ґраф по два ринських і завтра щоб рано були на Головатій.

Люди думали і спорили між собою, чи йти, чи ні? Дмитро радив не йти до роботи.

— Нехай своїх грубих Німців запряже! — говорив він. — Коби людяний був, то не вадилоб! А збирається нас грабити, то нехай чорта зїсть! Аби ніхто не йшов! Нехай ґраф знає, що він ворог наш, а на ворога робити, то під собою яму рити!

Люди слухали Дмитра і потакували.

— А вжеж, що не йти! Нехай сам бере пилу в руки. коли такий!

Сидір був иншої гадки.

— А я радивби вам, — сказав він, — до роботи вийти! Не бійтесь; пан сам за пилу не візьмесь! А коли ви до роботи не підете, тоді покличе людий з других сіл, заплатить добре та своє зробить. Два ринських поденно, се приманчивий гріш і піде в чужі руки, хоть вам тепер таки придавсяб. Я вважаю, що долина — долиною! Вона була наша, є і буде, а покористати можна і з ворога, коли дається!

Дмитро сперечався з Сидором, доказував, що тілько само можна заробити і в других лісах, ще й більше, а ґрафови таки доказати, що його двох ринських ніхто не потрібує. Одначе Сидір стояв уперто при своїм, а люди слухали його, поговорювали:

— Та се таки дома, не то, що ходити Бог-зна куди! І рішили виходити завтра на Головату.

Погляд Дмитра стрінувся з Сидором. Дмитро накивав Сидорови пальцем, а сей усміхаючись сказав:

— Мій друже! Треба думати сюди і туди.

Між людьми був також Нухім. Від коли йому Бистриця хату забрала, він сидів з другими ґаздами в стодолах Сидора і від часу до часу айвекав. Тепер він стояв між людьми, тягнув сторону Сидора і від часу до часу кидав слівце за паном.

А на другий день рано, Нухім вже був у дворі. Він розказав ґрафови, що люди поставили вже один міст против церкви, а другий збираються класти напротів потіцької дороги; та що на відбудову дістануть половину дерева з громадського даром, другу половину постаратись мусять самі. Дальше оповідав, що є досить людий таких, що панови легко вступляться, але є також бунтівники такі, що ай-вей!

— А найгірший, се той дяк Дмитро! Він учора говорив людям, щоби не слухали вельможного пана і до роботи щоби не йшли!

— І щож? Люди не вийдуть? — перервав жида ґраф.

— Чому не вийдуть? Всі вийдуть! Хто його слухає того Дмитра? Ми сказали людям на розум і вони послухали нас. Коли я йшов сюди, то вже навіть збиралися в ліс!

— А чи є такі, що тягнуть за мною? — випитував ґраф.

— А є, прошу вельможного пана. Наш писар, той Сидір, він також тягне за вельможним паном. Він учора так ладно до людий балакав. Казав, щоби люди слухали пана і йшли до роботи. Ми оба щей хвалили вельможного пана. А потім ще є доста таких, що за згодою. От — Красюк, Данило, Грицко...

— А той дяк — то що за чоловік? — цікавився ґраф.

— Се той Дмитро — такий собі дяк! Йому нічого не треба, бо його хата стоїть, а їсти не хоче, бо має з живого і мертвого.

— Добре! — сказав ґраф, вдоволений вістками. — Тепер іди, а я за якийсь час буду на Головатій.

По відході Жида ґраф зготовив письмо до повіту. Покликав Шнайдера і казав йому їхати з письмом до міста по жандармів.

Дроньському здавалось, що «хлопи» є в дійсности покірні і вступляться йому з дороги. Коби лиш не було сих бунтівників.

— Однак з бунтівниками коротка дорога, — сказав він сам до себе.

Потім став збиратись зі своєю компанією на Головату.

І ТИ ПРОТІВ МЕНЕ?...

Під вечір вернувся Шнайдер з повіту і привіз зі собою двох жандармів. Дроньський віддав їм одну кімнату, нагодував та напоїв, а на слідуючий день, рано, покликав війта.

— Підемо уговкувати ваших бунтівників! — сказав до війта.

— Га — не знав, чи вдасться! — відмовив Гриниш.

Інжінер Кляйн, лисий і Буш вибирались в ліс; ґраф зі Шнайдером, Гринишом та жандармами — в село. Вони разом рушили з двору і щойно під горою розділились, бажаючи собі взаїмно доброго поводження. Інжінер пішов на міст під Клином, а ґраф зі своїми завернув праворуч, в село.

— Де то є хата дяка Дмитра? — запитав ґраф Гриниша.

— А он — близько церкви...

Вони зійшли на дякову вулицю і вулицею зайшли аж на дякове подвіря.

Дмитро був на той час в коморі, оба хлопці робили щось в стодолі, а тета Маруся кінчала варити обід. В хаті Дмитра не було вже слідів недавньої повіні. Було помито, вибілено і чисто, а великий образ висів на свойому місці.

Під повіткою залаяв пес і в хату ввійшов Дроньський з жандармами та Гринишом. Тета Маруся глянула, в долоні сплеснула та вийшла покликати Дмитра з комори.

— Йди, Митре, в хату, бо ади кілько панів найшло, — сказала вона.

Дмитро покинув свою роботу і пішов у хату.

— Що ви скажете? — запитав він Гриниша, не звертаючи уваги на ґрафа і на його жандармів.

— Я — нічого! — відпекувався Гриниш. — Та же ви знаєте, що ми собі не вороги! То пан щось вигадують, а мене покликали і я мусів іти.

— А що панови від мене належиться? — звернувся Дмитро до ґрафа.

— Мені доносять, — промовив ґраф, — що ти бунтуєш людий проти мене!

Дмитро кинувся, мов опарений.

— А ти хто такий, що мені тикаєш?! Га?! Та я тебе, небоже, як тикну, то домів стежки не знайдеш!

— Гов-гов, ґаздо! Не горячіться! — успокоював Дмитра один жандарм.

— Беріть його! — крикнув ґраф до жандармів. А до Дмитра:

— Ви не знаєте, що вся земля аж по Бистрицю є моя?!

— Сего ніколи не булю і не буде! — відрізав дяк. — Там, на Дроньській можна собі таке думати, а осьде, в моїй хаті не раджу!

Дмитро глянув на двері, що якраз відчинились і в дверях показалися оба його сини, молоді, здорові леґіні. Не запираючи дверий, вони стали в сінях і слухали. Ґраф побачив їх, жандарми також; а Дмитро подумав: Се моя оборона.

— Знаєте, що я вам, ґаздо, пораджу? — звернувся до дяка один з жандармів. — Ви вступіться панови, а потім доходіть своїх прав через суд!

— Дякувать, за добру раду, але панови зі свого ґаздівства не вступлюсь і до суду не піду, бо не маю чого. Свої права я маю з діда-прадіда і нікому не дозволю собі їх вирвати. Порадьте панови, нехай шукає своїх прав по судах. Може їх знайде!

Жандарм рушив плечима, а пан звернувся до Дмитра:

— Даю вам три дні до надуми. Коли до того часу заберетеся добровільно, тоді позволю вам забрати також всі будинки. Колиж ні — тоді викину вас самих. Я вже знайду на се право! — сказав він і пустився до дверий.

Гриниш моргнув на Дмитра: пішов, мовляв, наче змитий.

— А ви, бувайте здорові, та не гнівайтесь!

— А що — вільно собаці й на Бога брехати, — відмовив Дмитро, замикаючи за своїми гістьми двері.

Від дяка подався Дроньський до Головчука Йвана, що також сидів вже у своїй хаті. Не дійшовши туди, побачили жандарми велику громаду людий, що прямувала до них зі сторони Головатої. Не минуло й дві хвилини, як ціла громада обступила кругом ґрафа, жандармів та Гриниша.

— Що се за збіговисько? — запитали жандарми.

Люди старалися відповідати:

— Ми чули, — говорив один наперед другого, —

що пан вигонить наших ґаздів з їхніх хат. То — ми прийшли подивитись.

— Тут нема на що дивитись. Розійдіться! Чуєте? Розійдіться, кажу — крикнув жандарм.

Люди поволи і неохоче відступали і поставали гуртками у Йвановім саду; на подвірю лишилися самі Головчуки.

Ґраф звернувся до Йвана і хотів щось говорити, однак Головчуки не дали йому й рота роздіймити. По перших словах показали панови стежку на Доньську.

Дроньський вийшов, наче пес лютий. Не йшов вже до третьої хати, що стояла ще на долині, а повернув з жандармами до двору. Зараз таки казав запрягати коні, сів на візок і залишивши жандармів в дворі, поїхав сам до міста.

Приїхавши, побіг просто до повітового інжінера Равіча.

— Що робити? — привитавшись з Равічом, запитав Дроньський. — Хлопи ані говорити собі не дають! Ні просьби, ні грозьби — нічого не помагає. — розказав Равічу, як справа стоїть.

Равіч застановився.

— Гм... треба змінити тактику. Я вам виразно говорив, що село може відступити сей шмат землі лише по добрій волі. Значить, мусите погодитись, чи там наклонити село до згоди, а стежку до згоди ви повинні самі знайти. Я можу вам сказати від себе: пробуйте на всі боки. Мені здається, що нема нічого лекшого, як забрати хлопам, під сю пору, їхні невеличкі ґрунти. По перше: самі не дайте їм заробити і постарайтесь, щоби вони в других місцях не знайшли заробітку. Хлопів притисне голод і нужда; а тоді скажіть, що хочете купити ту землю. Річ ясна, що задармо вам її ніхто не дасть; однак правда, що зможете сю землю дістати за що-будь! А найважнійше: візьміть до помочі спритного жида. Жиди викупили в хлопів найкращі землі, то й тут дадуть собі раду. І ще звертаю вашу увагу: що крик і шум не лиш нічого не поможуть, а ще й пошкодять. Звернете на себе очі цілого

краю, вищі власти можуть заінтересуватися справою і знайдеся такий, що вас перехитрить. Так... Прийміть мої ради до серця, а тоді будьте певні, що виграєте! — закінчив Равіч.

Не дасться заперечити, що йдучи за вказівками Равіча, можна було надіятись виграної. І ґраф се розумів, одначе дуже тяжко було йому з цим погодитись. Він все надіявся, що вдасться захопити селянські землі без всякої згоди з селянами, опираючись лише на сім уроєнім праві, що його границя іде коритом ріки. Дроньський пригадав се повітовому інжінєрови.

— Залишіть се! — відповів Равіч. — Ваше право не має на разі жадної правничої підстави.

Ґраф став прощатись.

— Радби повитати вас, пане Равіч, коли небудь у себе, — сказав він. Не цурайтесь!

— Дякую! — сказав Равіч. — Використаю ваші запросини і заїду. Придивлюсь вашим справам зблизька — може що пораджу.

З тим повернув ґраф на Дроньську. Він був мало що розумніймий тепер, як перед тою розмовою з Равічом, отже на нічо не рішався і навіть не знав, що робити. З того всего, в вечір зі своїми товаришами знову порядно спився. На другий день казав припинити роботу в лісі і дальше пив, а разом з ним пив Шнайдер, Буш і компанія. При сім грубий Штайн і інжінєр Кляйн споглядали питаючо на пяного ґрафа.

— Що йому сталось? — питали себе.

Таке пяне життя трівало кілька днів. Одного дня під обід, приїхав на Дроньську інжінєр Равіч. Усміхаючись тряс руки своїх знайомих, а ґрафа запитав:

— Як справи?

— А от-так, як бачите! Ґраф показав на порожні фляшки, що валялися кругом. Опісля підійшов до стола, винайшов повну фляшку і наллявши кілька склянок крикнув:

— Панове, за здоровля пана Равіча!

Він взяв свою склянку, Равіч і другі забрали також повні склянки і вихилили за здоровля Равіча.

Підчас того оповідав на вухо інжінєр Кляйн Раві-

чови, що ґраф від коли вернувся з повіту, — зовсім нічого не робить, лиш пє. Застановив навіть ті невеличкі роботи, що вже провадилися в лісі. Що він дальше задумує робити, сего ніхто не знає.

Равіч похитав головою. Він взяв ґрафа за рукав,

— Слухайте: — робити за вас?

— Овшім, — відмовив Дроньський. — Робіть, що знаєте, бо я вже зовсім дурний став.

— Пішліть до війта вашого післанця і скажіть, щоби війт зібрав людий десь в одно місце. Та нехай скаже людям, що пан зі Староства є в селі і хоче з ними поговорити.

Зараз таки побіг післанець до Гриниша, щоби зібрав людий, а за яку годину рушив Равіч на писарівку. Його проводив Федько. Люди збіглися скоро і ждали вже всі на подвірю у Сидора, коли там надійшов Равіч. І Сидір і Гриниш пізнали інжінєра, якого оба добре знали. Також другі ґазди пізнавали Равіча і шептали:

— Се добрий пан... Се той інжінєр, що тогід нам ґрунти міряв...

Равіч підійшов до людий і сказав хитро:

— Слава Йсу...

Люди відповіли хором: — На віки слава!... І над юрбою пронісся привітливий, радісний шопіт. Темні лиця випогоджувались.

— Що у вас чувати? — заговорив скоро Равіч. Біда — людоньки чесні? О, знаю, знаю — прикро вам. Але що-ж — він розвів руками. — В Бозі надія. Панбіг взяв, то Пан-біг дасть. І що-ж, — даєте собі якось раду? — спитався і глянув на селян.

— Поки руки здорові, то раду собі даємо! — відповідали голоси.

— Так, так, чесні ґазди! Не даром говорять: хто годен, той не голоден, — говорив пан з повіту. — А як-же той ваш пан грабя провадиться? Га?!

— А, нехай ся преч каже! — говорили довірчиво люди. — Се лихо якесь приїхало з Відня на нашу голову. Ще гірше повіни!

— Ов? А то чому? — цікавився Равіч.

— Хоче нам землю забрати!

— Землю? Ось ту долину? Ага! чув, я чув! Він приходив з сим і до мене. І тут, бачите, є така справа... — Равіч загадочно скривився. —

— Скажу вам, так щиро, між нами, що він має невеличке право. Має, має! Кажу, невеличке, але має! Колиб пішов у процес, то можей виграв би; але то треба булоб вам і йому тягатись по судах та яких десять разів присягати. А се для чесного ґазди не годиться!

— Чому не годиться? — замітив Дмитро, що тут був теж і все чув. — За правду можна присягати не десять, але сто разів.

Равіч глянув в сторону Дмитра, але не збився з пантелику.

— Погодіть, погодітьно, чесний ґаздо! Нехай я вже скажу своє... Отже як я сказав, йому може й вдалосьби виграти, але треба правуватись; і ось тут біда. У ґрафа на правування є гроші, а в вас таки нема. А що, колиб він пішов у процес? Він радився мене, що робити? А мені, знаєте, жаль вас, бо ви мої люди і тепер вам таки тяжко...

— Ой — тяжко, — паноньку! — жалілись ґазди.

— Отже сказав я до ґрафа: коли вже йому забагається тої долини, щоб ставити фабрики, чи що таке, то нехай робить з людьми якось по божому. А сей ваш ґраф, то я вам скажу по правді, такий дурний, як цап! Отже кажу я йому: ти дай людям місце, щоб могли будуватись, дай їм дерево, дай їм ще по пару золотих на переднівок і люди вступляться! Вони не є такі зажерті; се мої люди і я всіх їх до одного знаю! А ви, скажіть по правді, чи вам не все одно? Ви фабрик ставити не будете, ритись у землі також ні, — бо там, може бути — вибачте за слово — дуля! Для вас — аби не дати землі даром — так як сего ґраф хоче!

Люди потакували за Равічом:

— Авже-ж! Хто видав? Коби нам так був росказав, як ви... А то даром хоче...

Лише Дмитро озвався:

— Ні даром, ні за гроші не візьме в нас наших ґрунтів. Від непамятних часів стоїть наше село на сій

долині і буде дальше стояти, а пан нехай шукає місця під свої фабрики де инде. Нехай нашого не забагає.

Равіч знов глянув питливо на Дмитра.

— Слухайте, ґаздо! — сказав він. Коли ґраф заложить фабрику, то не для себе, а лиш для вас і для ваших дітий. Ви знаєте, що се значить фабрика в селі? Се що тижня, в суботу, свіжі грошики, а заробити їх зможе навіть дитина. Се булаби благодать для вас, така фабрика. Та лишім се, а візьмім що инше: скажіть, — чи не краще для вас взяти отсю гору від ґрафа, за свою долину? Значить, віддати долину, а взяти за се гору?

— Котру? — поцікавились люди. — Росоху?

— А тож! Росоху! — відмовив Равіч. — Гора прекрасна, лагідна, з таким лісом! Коли поділите між собою, то кождий з вас дістане три рази тілько, як мав тут на долині. Зараз на підніжжю, можете ставити свої ґаздівства, закладати грядки та сади. Ліс буде свій під носом; викорчуєте — зробите красні поля. А найважнійше: там на Рососі ні ви ні ваші діти, внуки і правнуки не потрібуватимуть боятися за повінь. Будете безпечні раз на все! Ну — і чогож вам ще більше треба?

— Обіцяв пан кожух, слово його тепле! — заговорив Дмитро і дехто потакнув за ним. Одначе Сидір перебив його:

— Не будь, Дмитре, дитиною! Вжеж коли пан інжінер говорить, то можна повірити!

Тут Равіч знов звернувся до Дмитра:

— Ви можете мені вірити, або не вірити! Ви також маєте слушність. Що я? — Я вам дати — не дам! Я лише можу говорити, а дати може пан. Коли-ж не вірите, що пан готов в такий спосіб помінятись, то перейдіть, та запитайтеся. Я оттак, по знайомости, хотів вам дати зрозуміти, що ся заміна для вас, се золотий інтерес. Погляньте самі і скажіть: що варт ся пуста долина, а що варт така красна гора?

— Не бійтесь! — обізвався знову Дмитро. — Пан не дурак! Колиби знав, що наша долина не варт більше, як Росоха, не наставлявби руки до заміни!

— Ой, Господи! — напів сердито, крикнув Сидір. — Який ти, Дмитре, впертий, та не даєшся вговорити!

— А ви що? — раптом звернувся до Сидора господар Федоришин. — У пана за адвоката найнялися — чи що?

Дехто потакнув за Федоришиним, а Дмитро глянув на Сидора так сердито, як ще ніколи в життю на нього не глядів.

Сидір обізвався:

— А я вам скажу, що коли пан дає Росоху за долину, то берім і нічого не балакаймо. Тут лише сліпий не може бачити користи з такої заміни!...

— Що там за користи?! — відрізав Федоришин. — Грушки на вербі!

— А коли не грушки на вербі, а таки справді голова за голову, Росоха за долину? — запитав Сидір.

Равіч уважав свою задачу за скінчену. Він бачив, що противна партія, яку створив Дмитро, чимраз кріпшає і зрозумів, що чим довше продовжуються балачки на тему заміни, тим більше прибуває ворогів тої заміни і зростає в силу противна партія. Колиж побачив, що є кому провадити зачате діло і зрозумів, що Сидір може його провадити ще з кращим успіхом, як Равіч сам, він попрощався з людьми і пішов на Дроньську.

— Перейдіть, до ґрафа — говорив він людям на відході, — а там переконаєтесь, що я правду вам говорив! Равіч бачив по лицях людий, чув по їх голосі, що позискав більшу частину ґаздів для справи, якої піднявся. Дяк Дмитро, може собі балакати!...

По відході Равіча, піднявся крик на подвірю, що мабуть чути було його аж до панських покоїв. Ґазди поділились на два табори; в однім таборі душею був Сидір, в другім Дмитро. Сидір був за угодою з паном і за заміною долини на гору Росоху. Такої самої гадки були його сторонники.

— Пощо, зажиратися з паном, — говорили вони. Краще взяти гору, поділити між себе; ставитись понад Шкляним і жити собі спокійно — ось, як Потічани

живуть. Коби лиш пан хотів чесно помінятись, а не вистроїв якої штучки...

Дмитро кричав проти угоди з Droньським. Він також мав богато прихильників, а всі вони кричали не віддати своїх ґрунтів, не вступатися панови.

— Се нічо инше, лише штучка ґрафа, щоби нас видурити за Бистрицю; відтак і долину забере і Росохи не дасть! Хто не знає — панів, — кричали люди, — нехай їм вірить. А хто хоче знати, як панам вірити, нехай іде на другі села. Там почує, що пани виробляють з християнами, та як найкращі землі від них видурують.

Ґазди кричали, спорили, вкінці погодились післати до пана війта і писаря, щоби з паном переговорили.

— Не штука, що пан з повіту говорив, але що ґраф на се скаже?

Дроньський сказав Сидорови і війтови слово в слово, то само, що говорив Равіч. Крім Росохи, дає ще людям по десятці на переднівок, а писареви і війтови по пятьдесять ринських, коли людий до згоди наклонять.

Сидір дивувався, що Дмитро є таким завзятим ворогом угоди з ґрафом. Чейже на Рососі дістане втроє більше ґрунту, чим має тепер. Та ще й який ґрунт діставби? Сей кут між Шкляним і Головатицею, найкращу частину гори, з лісом, полем та сіножаттями. І не далеко від писарівки. Чи зле бажає Сидір свойому приятелеви?

— Мушу його вговорити! — думав Сидір повертаючи з двору домів.

Одначе Дмитра не застав уже в себе в хаті. Його приятель був непримиримим ворогом тої заміни і взагалі всяких балачок з ґрафом. Він казав Сидорови не йти до двора, тому й не ждав на нього, не хотів навіть знати, що говорить пан. Для Дмитра не було иншого рішення в сій справі, лише: не дати своїх ґрунтів! Так говорив Дмитро до людий і своїми щирими словами вспів богатьох переконати. Дехто пішов зараз таки з Дмитром домів, другі залишились ще на писарівці, цікаві, що принесе Сидір.

А Дмитро йшов домів і невеселі думки кружляли над його головою...

— І чому Сидорови так дуже бажаєсь догодити панови? Чому так дуже бє за тим, щоб проміняти долину за Росоху?!

На се була ясна відповідь:

— Його писарівка лежить поза межею, яку собі витичив пан.

Дроньський не прожене Сидора з його гарної хати, з тінистого саду і прекрасних грядок. І тому Сидір не дбає... І тому з таким легким серцем віддає долину за гору. І тому Сидір...

— Ой Сидоре! Як тяжко подумати, що і ти воріг мій так само, як сей ґраф Дроньський!...

ОСТАННІЙ ХРЕСТ...

А угоду все таки підписано, долину віддано панови, хоч проти того був Дмитро, хоч проти того було і богато ґаздів. Долину віддано, навіть не проміняно за Росоху, а просто признано ґрафови невеличкою більшістю селян, здебільшого мало свідомих, яких вже для цього накрутив Нухім.

Головною пружиною того діла був Сидір. І хоч сей Сидір сам був розумний і людий радився, що справу розуміли, і Дмитро що йому наговорився, все таки Сидір дав перехитритися Дроньському і його спільникам.

Ще того самого дня, коли то Равіч намовляв людий до заміни, зайшов Дмитро вечірком до Сидора.

— Слухайно, Сидоре! Чи тебе пани впоїли, чи ти сказився, чи з ума зійшов? — заговорив він, ввійшовши в хату.

На се Сидір став ще раз доказувати свойому приятелеви, як то хосенно для села помінятись з паном тими землями.

— І слухати не хочу! Брехня, все брехня! — затрясся Дмитро.

Він вилаяв Сидора, назвав лукавим і ворогом своїм і заявив, що коли пан забере їхні ґрунти, то винен в цьому буде лише Сидір.

— А тоді — ти мені не брат! Тоді знати тебе не хочу і відати! Так! Коли хочеш бачити ще мене в себе в хаті, то схаменись! — закінчив він і подався до дверий.

— Прийдеш, — сказав спокійно Сидір. — Дуже скоро побачиш, що я не зле думаю, що добра бажаю тобі і людям. Тоді прийдеш.

Анна чула суперечку Дмитра з батьком, чула як Дмитро проклинав і зарікався бути в їхній хаті. Вона стояла і слухала мов камяна, дивлючись в вікно.

— Господи, Господи! Чого вони завелися? — крізь сльози думала дівчина. Колиж побачила, що Дмитро сердито подався до дверий, вона глянула на батька, немов благала:

— Зупиніть його! Не пустіть таким понурим, огірченим з нашої хати! Розмовтесь, погодіться, так як колись! Тату!...

Сидір розвів безрадно руками, за Дмитром заперлися двері, а дівчина закрила лице запаскою і заплакала ревно.

Другого дня був Сидір у Станіславі. Він їздив вмисне до людий розумних радитись що робити, а всюди радили йому погодитись з паном. Сидір вернув зі Станіславова в ночі, а зараз раню прибіг Федько, щоб Сидір і Гриниш прийшли до двору.

Ґраф налягав, щоб скоріще підписували умову.

— А що тут підписувати? — заявив Гриниш. — Беріть собі долину, а дайте нам гору і справа скінчена. Люди згодні!

— Коли згодні, — сказав ґраф, — то добре. Одначе так просто помінятись не можна. Треба списати якусь умову і підписати, щоб і для вас і для мене була важна. Отже ви зберіть на завтра в полудне людий, а я приїду до вас з нотарем і все зробиться по формі. Тільки вважайте, щоб сей дяк знову людий не збаламутив. Зараз по контракті дістанете свої пятьдесять золотих, а кождий ґазда десятку.

Другої днини зійшлися всі люди на писарівку. Прийшли не лише ті, що тягнули до згоди, але також ті, що про угоду з паном й слухати не хотіли. Ті останні мали ще надію поставити на своїм і вговорити людий, щоб не віддавали панови своїх ґрунтів. Дмитро прийшов один з перших.

Незабаром приїхав Дроньський зі своїми панами.

Ґраф не говорив до людий богато, лише заявив, що хто підпише умову, той зараз таки дістане десятку. І Росоху віддає людям. Війт і писар самі поділять її між людий і там на своїх частях може собі кожний робити, що схоче.

Тоді Дмитро, Головчуки і другі ґазди, почали кричати против пана; Красюк і Гнат стали їх уговкувати і піднявся крик. На се один з панів звернувся до людий, щоб замовкли і сказав так:

— Кричати нема чого! Хто не хоче підписувати угоду, того ніхто не силує, тим самим ніхто не силує до заміни. Кождий підписує за себе і за себе відповідає!

Противна сторона відступила і стишилась. Тоді нотар прочитав готову вже угоду.

Над одним пунктом Сидір застановився і казав собі повторити. Сей пункт угоди звучав: «Підписані признають, що границя посілостий ґр. Збіґнєва Дроньського провадить сучасним коритом ріки і всі землі положені на лівому березі ріки, почавши від горішнього моста в Межибродах, аж до моста під Клином, є власністю п. Дроньського. Кождий з підписаних зрікаєсь своїх претенсій на корість п. ґр. Зб. Дроньського...» і так далі...

Сидір налягав, щоби сей уступ викинути, а угоду списати, як звичайний акт заміни.

— Тут-же нема жадної згадки про те, що пан в заміні за долину відступає селянам гору Росоху — заявив Сидір.

— Се є в акті даровизни! — відповів нотар.

Для Сидора виглядало се підозрілим, одначе він не знав, де є властиво сильце. Подумав і йому здавалось, що знайшов: акт даровизни може загубитись

в панських руках і наша справа пропаде, бо угода з нашими підписами не загубиться!... думав Сидір.

— По що окремий акт даровизни — сказав він до нотара. — На сім самім папері списати цілу угоду, коротко і ясно зазначити, що робиться заміну між селом, а ґр. Дроньським і справа буде ясна для всіх...

Ґраф поглянув на нотаря, нотар на ґрафа.

— Се є все одно — заспокоював Сидора нотар. — Річ не в формі, а в суті справи. Головне то, що село за свою долину, одержує гору Росоху. Се-ж і маєте осьде чорне на білім.

Одначе Сидір від свойого жадання не відступав і нотар мусів вволити його волю. Акт даровизни переписано зараз таки, як продовження угоди. Змінилася форма, суть справи лишилась та сама.

Після того цілий акт прочитано щераз, а за другим читанням ґраф взяв перо в руки і розмашисто підписався. При нім розписалися як свідки герр фон Буш і Шнайдер. Тоді прийшла черга на підписи селян. Перший підписався Сидір, за ним Гриниш.

Дальше приступали другі ґазди, ставили свої хрестики на папері, а нотар вписував їхні імя та призвіща.

Назбиралось сих хрестових підписів трийцять чотири; не підписало угоди двайцять два ґазди; одначе Дроньський сим не журився. Він мав, чого хотів, долина була його.

Нотар прибив на папері велику, круглу печатку і підписав, а зложивши, сховав до теки. А ґраф пригадав собі, що ні Сидір ні війт не одержали обіцяної нагороди. Він сягнув до кишені, а виймивши гроші, вичислив одному і другому по пять десяток на стіл.

— Се ваше! — сказав.

— А чи більше, як Юда за Христа? — спитав Дмитро, що стояв недалеко.

— Мабуть, що більше! — сказав хтось другий за Дмитром.

Запекли Сидора сі слова старого приятеля, запекли страшно. Він глянув на купку паперців, що лежали перед ним, глянув, зловився за голову і зaридав, як дитина.

УКРАЇНСЬКІЙ ЖІНЦІ

Ч. 11.

Як люди бавляться?

Не булоби в тім нічо злого, що люди для розривки і веселости уладжують собі ріжні забави і гостини, якби се відбувалось розумно. Бо веселість для здоровля чоловіка є конечно потрібна. Однак не так воно діється. Такі забави, які у нас уладжують старші люди, на хрестинах, поминках чи празниках, приносять лише шкоду.

Була і я кілька разів на таких гостинах в своїх найблизших. Близькі вони мені по крови, в думках далекі. Бо вони вірять, що забава є на те, щоби цілу ніч їсти та пити, а по тому три дні хорувати. І тому на такій гостині головним занятям господаря і господині є просити: «Їджте! Та їджте!» Як перестане господар, то просить господиня. І так на переміну цілий час. А се мучить чоловіка. І не поможе їм говорити, що Пан Біг приказав лише голодного накормити.

А що на такій забаві нема звичайно жадного порядку в їдженю, тому не диво, що котрийсь наївшися сливок зо сиром, нагло захорує. Таке трафилось. Хорий стогнучи упав на ліжко, а гості закликали в оден голос: «Уроки, Уроки! Кидайте угля на воду!

Наляла кохмістрина в шклянку води і кинула до неї 9 жаріючих угликів. Однак ані оден углик не упав на дно. Се означало, що нема уроків. А то певно угля було з вербового дерева! От комедія!

З горівкою ще гірше. Оден другого прямо силує пити. А де на кого як завізмуться то доти в него люить, доки не звалиться з ніг. Так, на «збитки». Тоді виносять на двір, положать на присьбі, а дальше.... не казати. І є то гарно?

Раз на такій гостині, посиділа я щось 4 години і була така втомлена, що хотіла конечно піти до дому. Була тоді 11 година, час було розійтись. Прошу господаря, щоби мене пустив. Але де там! Ще хустку сховав. Каже: «За годину буде обід». Що було робити? Буде гніватися! Лишилася я до рана. Вийшла ледво жива. Здавалося мені, що вертаю з арешту.

Ой, не так воно повинно бути на гостині. Гості повинні мати волю. До питя і до їдження нема силування. Бо обжирство і піянство се тяжкі гріхи. А знаходяться вони там, де є темнота, де не читають ґазет.

Хто таку забаву хвалить, сей дурний.

Євка Криворучка.

І жінки нашими „мужами довіря“.

З радістю довідуємося, що в двох селах вибрали собі наші передплатники свідомих жінок «мужами довіря» Народньої Справи. В Копитові пов. Корець (на Волині) вибрана Марія Розумна, а в Редкові пов. Дубно (на Волині) Ярина Новосад. Витаємо такий вибір бо свідома жінка зуміє так само працювати, як і мужчина. «Жінки довіря», урядуйте взірцево, аби не повстидатися і «мужів довіря»!

—о—

КУДИ СПРАВЛЯТИ ДІТИ?

До нашої редакції часто приходять запити наших читачок і читачів, — що робити з дітьми, як їх виховувати і вчити, аби вони, коли доростуть, стали свідомими громадянами, господарями — рільниками, ремісниками, купцями то що, независимими від нікого, лише від своєї праці.

Ясно, що при теперішньому роздробленню землі частина нашої сільської молодіжи мусить покинути думку господарити так, «як наші батьки й діди». Це тепер немислиме і неможливе. Щонайменче половина сільської молодіжи мусить шукати прожитку в ремеслі, промислі, торговлі і в инших практичних званнях. І відповідно до того мусимо вже тепер зачати виховувати наші діти.

Усе наше селянство повинно стати одностайною, згідною лавою в рядах «Рідної Школи» під проводом своєї інтелігенції, піддержувати «Рідну Школу» сталими реґулярними датками і домагатися від неї творення промислових і торговельних шкіл, принайменше у кождім повітовім місті. А поки це станеться, як ще нема всюди таких шкіл «Рідної Школи», давати діти на науку до приватних ремісників, купців і промисловців. Посилати діти на кооперативні курси, щоб виховати солідних і вмілих кооперативних працьовників.

Подумаймо собі, кілько наприклад гроший забирають що року чужинці із нашого села за всякі ніби модні фаталашки, перкалі, цайґи і инше тандитне дрантя! А з другого боку кілько сотнарів найліпшого повісма і клочча забирають що року з кождого села усякі ганделеси — теж чужинці! І вони і богато посередників живуть з несвідомости і неорґанізованости нашого села! Повісмо беруть із села за півдармо, переробляють у своїх фабриках на «модні» цайґи і беруть з тогож села солені гроші.

Подібно діється із збіжжем, худобою і взагалі всім, що наш селянин має на продаж. Із цим лихом треба якнайскорше скінчити — як хочемо жити і розвиватися. Свої справи берім у свої руки! Це діло започаткували вже ми, але перевести його і завершити повинна дороста ючамолодь.

Тому, коли який господар має кілька синів, то нехай тільки одного лишає на господарстві. Других повинен навчити ремесла, все одно якого, ткацтва, кравецтва, шевства, кошикарства. Подивімся кілько жидків жиє по наших містах з фризієрства! І то добре жиє!

Не менше важною справою є виховання дівчат. Їм також треба дати науку і розумний фах в руки. Для них треба створити школи домашнього господарства, кухарства, килимкарства, ручних робіт. І тому в кождому селі і містечку повинні повстати кружки «Союзу Українок», які би влаштовували для них відповідні курси і школи.

Кілька таких шкіл вже є, як от промислова дівоча школа СС Василіянок у Львові, школа крою і шиття «Труду» у Львові і инші. А таких шкіл повинно бути більше в цілім краю. Це розуміється зможе перевести цілий народ.

Кажуть що нині дуже тяжко на світі, що біда. Це правда, але нема ще, видно, найгіршої біди, коли 7 міліонів українського населення під Польщею пропиває і прокурює річно пятьсот міліонів золотих, то значить на кождого Українця припадає кругло 70 зол. річно на горівку й тютюн!

Коли ці великі міліони обернемо не на нашу нужду і шкоду а на розумну і корисну науку, то наші діти не мусітимуть шукати хліба по чужих краях, бо перестанемо збогачувати своєю працею чужинців і ворогів.

Отже: привчаймо діти з малку до тверезости і посилаймо їх до таких шкіл і на таку науку, яка їм дасть хліб у руки. За таке виховання діти будуть родичам вдячні.

—о—

Лист до Івана.

Здоров, друже Сорокатий, а що там чувати? В мене є роботи досить, що й годі писати. Вдався льон і конопельки, нема що казати, буде полотно і мотуз, щоб нужду звязати.

Коби такий мотуз мати, щоб біду зловити, ой, булоби Українцям краще в світі жити!

Ви, мій друже, сего року «вакансу» не мали, що довкола всякі села пильно обіжджали? Були в Хвостові, в Вербові і в тім Пелехатім, і пишете, що всі села в клопоти богаті.

Тай у нас ще є клопоти, гірші від тифусу, ще вживають наші хлопці того спіритусу. Правда, від коли Ви в Яснім свиню частували, від тоді ті свідоміші пити перестали. Але ще часами ликне то один то другий, треба би на них в Осипа зичити палюги. Тай ще треба мамів добрих нераз упімнути, щоби своїх синів знали на путь навернути.

Ну, бувайте, бо на мене жде ще гук роботи, від понеділка спочинку нема до суботи. Ще для доні не скінчена нова вишиванка, бо на все нам «дня замало», як писала Ганка.

Не посиджу й я ніколи, мов та цісарева, все труджуся, все працюю

Антоновичева.

Ріжнородні користи з оцту.

Оцет чистить всякі металеві предмети.

Як його змішається з солею, то можна ним змити плями з чорнила.

Змішаний з льняним олієм чистить старі меблі і дає їм гарний вид.

Темні ложки і вилки та ножі, вичищені оцтом, набирають блеску.

На покроплене оцтом мясо не сідають мухи і не плодять хробачків.

Як хтось додав до білля забогато синьої фарби, най долиє оцту і білля побіліє.

До страв найліпший оцет природний, винний (з вина).

Як нищити молі і пархи у курей.

(відповідь п. К.).

Коли в курнику завелися курячі галапаси, то мало того, щоб весь курник добре продезенфікувати вапном. Зробіть ще для курей добру купіль на дворі на сонці, в затишному місці. Купіль ця буде з піску, попілу, пороху негашеного вапна, та перського або тютюневого порошку, рівнож ддобре ділає сірчаний цвіт. (в аптеці). Кури цю купель знайдуть і будуть в ній порпатись та купатись. В гніздах курей теж посипте порошком перським або сірчаним цвітом.

—о—

Тисячі міліонів яєць!

Обчислюють, що наші — українські — кури в Східній Галичині тай на Волині, Холмщині, Поліссю і Підляшу зносять понад тисячу міліонів (міліярд!) яєць річно.

При пересічній ціні 15 ґрошів за яйце — торгуємо річно коло 150 міліонів золотих. Крім того коло 5 ґрошів на яйци заробляють на тих яйцях чужинці — купці, разом коло 50 міліонів.

Якби так ми зорґанізували в себе збут яєць через наші кооперативи, і висилали їх самі за границю, то такий зиск малиб наші кооперативи, а не чужинці.

Який заробок є з перепродажі яєць, пізнати по тім, що неодин убогий жид, який зачинає від яєць, до двох-трьох років будує собі в селі дім й закладає великий склеп.

—о—

Дві сестри.

Були дві сестри, що жили в сусідстві, але одній щастило і була богачка, а друга бідна. Раз питається бідна богатої:

— Сестро, чого тобі так щастить, а мені ні?

А богата каже:

— Як мені не має щастити, коли до мого майна і ти все дивишся і я дозираю — а до твого ні я не дивлюся ні ти не дозираєш?

(Видно, що бідна була тому бідна, що не дбала).

Годі догодити.

Одна жінка мала дуже вередливого чоловіка, страшно мучилися з ним, нічим не могла йому вгодити. Раз той чоловік захорував, а жінка вже так припадає та догоджує, що більше й не можливо. Каже чоловік аби його винесла до сіний, бо в хаті задушно, добре, але і в сінях було йому задушно і каже: «Винеси мене з ліжком на двір». Винесла. А ніч була зоряна, хорий дивиться в небо тай питає: «А що то за купка звізд там просто наді мною?»

«Та се квочка з курятами!» каже жінка (бо так нарід називає одну громаду звізд). А чоловік стогне: «Ой, то ти мене слабого просто під квочку кладеш, щож зі мною до ранку буде?»

І ніяк не могла йому догодити! З таким то кара Божа!

(Подала А—ва).

ГОСПОДАРСЬКІ СПРАВИ

Про хороби кінських ніг (наливи)

Наливи, або-ж тужневі (сухожиляні) жовни, здебільшого помічаються у старих коней, а кидаються вони від тяжкої праці та натуги на ріжних місцях ніг (мал. 1 і 2). Дізна

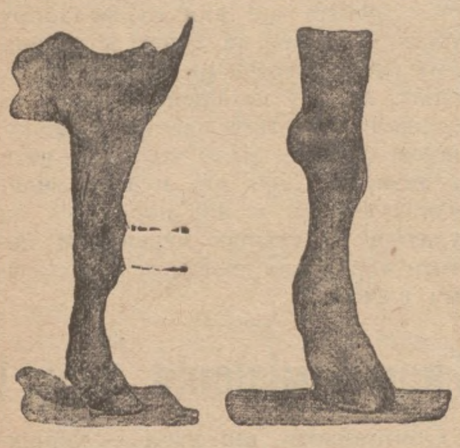

Малюнок ч. 1, Малюнок ч. 2.

но, що огирі (жеребці) з наливами дають лошат, у яких нерідко трапляється ця неміч. Значить, на наливи треба дивитись, як на спадкову хоробу, й через те гарних, цінних маток не годиться парувати з самцями хорими на наливи.

Хороба звичайно більш трапляється на нижніх суглобах ніг та на скаковому суглобі. Жовни рідко бувають великі, вони не болячі, мягкі, холодні й, коли надавлювати на них з ріжних боків, то чутно, як в середині бовтається плин. Бувають вони або з одного тільки боку суглоба, або містяться з обох, таким чином, що як штовхати в налив з внутрішнього боку ноги, то плин хлюпається з поверхового.

Звичайно наливи не перешкоджають коневі працювати, але псують ноги й вважаються за дуже значну ваду. У молодих коней иноді вони зникають самі собою, але через якийсь час, особливо з надсили, можуть зявитись знову. Гоїти їх краще над усе розтиранням йодомвазогеном, якого слід втирати в налив по 15 хвилин через день—два; після стирання тугенько завинути повивачем. Замість нього можна користуватися летучою мастю, або такою розтиркою: терпентини 1 частина та оливи 2 част. Коли-ж налив буде гарячий, то перш, ніж вживати яких розтирань, треба спробувати охоложування, щоб зменшити пал та зупинити запаління тужнів. Буває, що коли налив тільки-що зявиться, добре помагають пявки, яких припускають до хорого місця.

—o—

Чому корови гублять молоко.

Иноді дійні корови гублять своє молоко не тільки через молошні нориці: буває й так, що молоко раз-у-раз витікає крізь дійку, бо провід з дійки не дуже щільно затуляється. Трапляються такі корови, що мають цю хибу з роду, а є й такі, що в них згуба молока починається після якогось там теляти. Така хиба корови може повстати у дуже молошних корів, коли їх доять не тричі, а тільки двічі що-дня; буває иноді в тих випадках, коли десь куплять дійну корову й, переганяючи її на нове далеке місце, не доять як слід в дорозі. Иноді хиба виникає, як наслідок знесилюючих хоріб, від поганого та скупого корму, або в дуже розгодованих, надто ситих корів.

Як вроджена, так і инші випадки згуби молока, здебільшого бувають непоправимою вадою і таких корів не варт держати в господарстві.

В нашім календарі „Золотий Колос" на 1931 рік є також уміщені чотири останні місяці 1930 року (вересень, жовтень, листопад і грудень). Тому не дивіться на те, що Новий Рік ще далеко, але купуйте „Золотий Колос" зараз, бо в нім є всі свята та погода і до кінця цего року і на цілий 1931 рік. А все, що в нім надруковано, є важне і тепер і в 1931 році і на довгі роки, на ціле життя чоловіка!

Найголовніщі уваги про переховування картофель на зиму.

При переховуванню бараболь перше всього мусимо памятати, що бараболя як і всяка рослина чи насіння є жива. Бараболя дихає. Колиж вона дихає, то мусимо їй дати умови при яких вона би не задушилась, не зігнила. Друге, про що треба памятати, це тепло, при якому бараболя не замерзлаб, або скоро не видихалась, не зіпріла. Отже бараболі треба тримати так, щоб вони дихали дуже помало і не замерзли. *Тепло це буде найкраще приблизно 4 ст. Ц.* При теплі –2 ст. Ц. бараболя замерзне. При теплі 8 ст. Ц. бараболі скоро віддихають і почнуть кільчити, а ріжні грибки і бактерії нападають їх і бараболі гниють.

При збиранню бараболь мусимо памятати, щоб їх просушити, це особливо треба робити тоді, коли бараболі копаємо в слоту. Бараболі перед схованкою мусимо перебрати, щоб між ними не було гнилих, ушкоджених, иначе від них почнеться псуття бараболь на схованці. Для цього ще при збиранню треба мати два кошики, до одного кидаємо здорові, до другого зіпсуті.

Дальше мусимо охоронити бараболі від морозу.

Переховують бараболі в кіпцях, чи в ямах або в пивницях (льохах). З практики виявилось, що найкраще бараболі переховуються в кіпцях.

—o—

Як переховувати бараболі в кіпцях?

Найліпшим місцем під кіпець буде місце сухе, не підмокле. Закрите від півночі і сходу.

Копець будують не великий, иначе бараболя зле перезимує. Широкість кіпця має найбільше 1 і пів метра, висукість 1 метр, довжина до 8 метр. Копець цей мусить бути на верху, иноді можна троха його вкопати (в пісковім ґрунті до 50 цм.). Копець накривається соломою 5—25 цм. грубо. Найкраща солома житня, мята. На солому накладаємо землі тонку верству і обкопуємо копець довкола. Верх — гребінь кіпця зали шаємо на деякий час відкритим, щоб бараболі випаровували. Лише в часі слоти накриваємо верх матами, або дошками. Колиж настануть малі приморозки, копець накриваємо ще одною верствою землі грубше (30—40 цм.) з боків і наверху. Щоб бараболі в копці провітрувались, треба зробити для них продуху. Для цього на верху кіпця вставляємо кілька віхтів соломи сторчма від бараболь на верх. Иноді продуху роблять так: на верх довгого кіпця кладуть довгий грубий дручок. Кіпець покривають соломою і землею. Коли це все уляжеться, то дручок виймають і на гребіні кіпця остане діра, що буде служити за продуху. Продуха в сильні морози закривається соломою.

—o—

Як збирати сою.

З багатьох повітів пишуть нам господарі, що соя у них дозріває. Це всіх нас дуже тішить. При цій нагоді подамо коротко, як збирати сою. Отже — на сої, яка дозріває перше всього листя жовтіє і пізніше обсипається. Стручки починаючи з низу буріють. Коли більша частина цих стручків побуріє, — сою можна збирати. Найлекше вимикувати з корінем. Але тому, що соя на корінцях має бульвочки з азотом, що угноює поле, — цього робити не треба. Радимо сою при самій землі стинати, найліпше ножем або садовими ножицями. Косити сою особливо ранню чорну, яка стручки має аж під самою землею, — не треба. Серпом жати теж треба обережно, щоб не перетинати стручків. Зібрану сою вяжуть в малі снопики і складають їх до гори як коноплі щоби сохли. Краще булоб ці снопики понавішувати попід шопу, стодолу, на поді, тощо, на продувному місці. Треба памятати, що сою люблять миші і що соя, зрізана недозріла, в снопах може запріти. Снопи треба вязати легко.

Як маринувати помідори.

До маринования беруть помідори дрібні, не перестиглі. Помідори ці обмивають у холодній воді, обтирають, наколюють голкою, пересипають сіллю і так залишають на 2 доби влежатися, зрідка їх струшують, перегортають. Приготовлені так помідори проварюють в оцті, завчасно звареному з перцем гірким та солодким, лавровим листом, естраґоном та імбирем. Коли помідори охолонуть, їх складають в баньку, заливають оцтом і обвязують міхуром, або восковим папером. Схоронюють у холодноватому помешканню.

Як сушити помідори.

Помідори, призначені до сушення, розрізують на кавалочки (4—5) або тільки надрізують навхрест. Тоді ж треба випустити сік та насіння. Помідори при цьому корисно трохи посолити, щоб схоронити від цвілі і гниття підчас сушення. Приготовлені помідори так розкладають на спеціяльні сита, соломяні мати або чисті рогожі; можна користуватися просто соломою з околоту.

Якщо плоди не зовсім «дійшли», їх досушують у печі. В тих місцевостях, де сонце не дуже гріє, а навпаки, часто є хмарні дні й тому не завжди можна користати з такого легкого способу сушення на сонці, там приходиться помідори сушити в печі після того, як звариться їжа, або спечеться хліб. Взагалі помідори сушаться дуже поволи. Сушені помідори кладуть у борщ та у ріжні страви: вони майже заступають свіжі помідори. Спробуйте!

—o—

Як найкраще сіяти?

Загально вживаного у нас способу посіву збіжжа в розсип заграницею рільники майже нігде не вживають. Там всі вживають сівалки. Та і зрозуміло, бо сівалкою господар багато зискає. По перше насіння сівалкою висівається менше ніж руками. Зерно, висіяне сівалкою, все сходить одночасно, росте в рядках вільно, має досить воздуху і сонця і достигає враз. Коли ми збіжжа висіємо сівалкою, та ще в ширших рядках, то збіже це буде сильніще, краще розкорениться, видасть більше колосків і зерна. Таке збіжжа не вилягає, бо стебло його є міцне. Крім цього коли ми під такий посів ще приправимо добре ґрунт, угноїмо суперфосфатом, а насіння дамо чисте, відбіре і байцоване, то звичайно і врожаї зберемо далеко кращі, як від ручного сіяння. Тому то треба, щоб наші господарі через свої кооперативи спровадили собі сівалку бодай одну-дві на село і обчислили, скілько то можна заощадити і зібрати від правильного посіву збіжа.

—o—

Памятайте про байцовання насіння на посів.

Ми вже писали про те, що насіння для посіву треба вичистити від хопти, відібрати зерно в зерно а тепер це відібране зерно треба ще протроїти (байцувати). Особливо це треба робити тоді, коли на збіжу була головня, иржа, тощо.

Раніш насіння байцували мокрим способом, тобто насіння мочили в певних рощинах. Це насіння треба було просушити, а це не всі терпеливо робили. Сьогодня є спосіб лекший, так зване сухе байцовання. Сухе байцовання можна зробити навіть за 2 години перед посівом а рівнож можна після цього держати в мішках довший час. Для сухого байцовання вживають порошку «Успулюн». На 1 сотнар насіння (жита, пшениці) беруть 100 ґрамів порошку а на 1 сотнар ячменю — 150 порошку. Насіння це мішають в особливому прилади, якій зроблений цілком подібно як велика масляниця з бочки. Про способи байцовання збі-

жа докладно написано в календарі «Золотий Колос» на 1931 рік, і його повинен купити кождий господар, бо в нім приступно написано про всякі важні господарські справи.

—o—

Використаймо вербу!

Більшу користь з верб можна осягнути так: коли ще соки кружать в деревині, постинати з верб такі гилі, котрі є відповідні на фасолеві тики. Зробивши так, зняти з них кору і затесати. Потому, як тики висохнуть, долішну часть, около пів метра, намастити тером і сховати на запас. Така обілена тика є така гладка, якби гибльована, тому по дощи скоро висихає, а через те опізнюється гниття. Такі тики можуть служити до тичення фасолі через 4–5 літ. Коли тика з корою, порохнявіє вже по році.

З грубших гиль можна собі наробити в той сам спосіб колів до плота. А як з простих колів стягнути кору в цілости, то така лупина є дуже відповідна для обезпечення щеп перед заяцями в зимі. А се робиться так: Роздяти острим ножем кору вздовж кола і розвивати впоперек. Се вдасться легко, коли кіл не є дуже сукатий. Се буде дуже корисне для тих, котрі мають більшу скількість щеп. Бо таку лупину, котра сохнучи скрутиться в тубу, є так легко заложити на пень щепи, що через годину можна забезпечити сотку. Коли обвивати соломою, треба до сеї роботи зо два дни. Се є випробуване. А з обілених колів можна собі зробити тревалий і невіть гарний паркан.

Нездале галузя, котре ще лишилось на вербі, треба з весною обтяти, щоби могли рости нові прості гилі.

З наведеної практики осягнемо ще і сю користь, що не потребуємо робити кождого року нові тики і коли, та можемо собі зменшити число верб, котрі так слабо поплачуються. А ще і будемо мати свіже вербове листя, котре худобі досить добре смакує.

М. Я.

Що по чому?

Львів, дня 22/IX 1930

ЗБІЖЖА

Ціни за 100 кг. на стації Львів (вагон). Пшениця двірська (торічна) 25·50—26·00 зол., селянська 23·25—23.75 зол. Жито двірське (торічне) 15·75—16·25зол., селян. 14·75—15,25 зол. Ячмінь 15·00—17·50 зол., овес 15·25—15·75 зол., кукурудза 28 29 зол., горох пів Вікторія 26—28 зол., горох звичайний 20—21 зол., бобик 21,25—22·25 зол. гречка 23 50—24.50 з., ріпак оз. 41.75- 43.75 зол. лен 56,00 — 57 00 зол., конюшина червона 185—205 зол., мак 75 85 золотих

Тіж ціни у Львові (вагон) 2 зол дорощі

—o—

625 запомог по 120 золотих

на суму 75.000 золотих

Кому признаємо дальші запомоги від 613-ої до 625-ої?

613. Конюх Микола, Болестрашичі, поч. Журавиця, пов. Перемишль, муров. поч. Острів, пов. Сокаль, корова впала 25. серпня 1930.

614. Войтович Григорій, Жабче, корова впала 25. серпня 1930.

615. Душак Харитон, Баї, поч. Полонка, пов. Луцк, корова впала 27. серпня 1930.

616. Кінаш Михайло, Пацьковичі поч. Нижанковичі, пов. Перемишль, корова впала 1. вересня 1930.

617. Нацюк Микола, Забойки, Тернопіль, корова впала 7 вересня 1930.

618. Миронів Яків, Поточиска п. Городенка, корова впала 8. вересня 1930.

619. Смицнюк Дмитро, Василя, Ямниця, Станиславів, корова впала 10. вересня 1930.

620. Граб Михайло Зашків, Львів корова впала 13. вересня 1930.

621. Пекарчук Лука, Дорогостаї малі, поч. Млинів, пов. Дубно, корова впала 14. вересня 1930.

622. Завалій Андрій Ілька, Рокитно, поч. Бруховичі, пов. Львів, корова впала 15 вересня 1930.

623. Комарницький Дмитро, Івана, Синевідсько вижне, пов. Сколе, корова впала 10 серпня 1930.

624. Грисьо Михайло Гнатковичі 9, корова впала 18 вересня 1930.

625. о. Содомора Микола, Селиска, пов. Миколаїв к. Гаїв, пов. Бібрка, корова впала 18 вересня 1930.

Увага: Запомоги — по стягненню цілорічної передплати — вишлемо на руки мужів довіря до 14 днів від дня оголошення, оскільки до того часу не дійде до нашого відома яка важна причина, що моглаби спонукати нас поновно доходити правдивости випадку або відкликати котру з тих признаних запомог.

Кому не можемо признати запомоги?

Кінаш Михайло, Пацьковичі пов. Перемишль, згинуло дві штуки, за одну признаємо, а за другу ні, бо в однім році виплачуємо запомогу лиш за одну штуку.

Шпільман Василь, Білківці, пов. Зборів, корова впала 16 вересня 1930., а передплату мав заплачену лиш до 30. червня 1930 і не відновив В дни випадку не був вже передплатником.

ПОДЯКИ.

Дальші подяки за отриману запомогу надіслали слідуючі запоможені передплатники: Амврозій Скрибайло в Турці, пов. Коломия, Прокіп Сливинський в Камінній, пов. Надвірна (прислав 3 зол. на «Рідну Школу»), о. К. Дучинський в Бережанці на Волині, Дмитро Шмігельський в Хревті, пов. Ліско, Михайло Полицький в Берлогах, пов. Калуш, Антін Маслій в Яйківцях, пов. Жидачів, Василь Савицький в Вірочку, пов. Перемишль.

Ще про еміграцію.

До нашої Редакції звертаються часто люди з просьбами о поради в справах виїзду на роботи до заграничних країв. Ми порад очевидно уділюємо, але тому, що їх приходить дуже богато, не все можемо усі на час полагодити. Тому радимо усім інтересованим звертатися в таких справах до «Товариства Опіки над українськими еміґрантами» у Львові, ул. Городецька ч. 95 1 пов. Це товариство має ще свої канцелярії в Самборі (ул. Шопена 6), в Тернополі (ул. Пілсудского 6) і в Станиславові (ул. Лелевеля 2). Еміґранти з тих околиць повинні звертатися до тих канцелярій, а прочі еміґранти до головного Т-ва у Львові. Також повинноби кожде село, звідки люди виїздять на роботи, передплачувати часопис «Український Еміґрант», який докладно подає усякі потрібні вказівки. Адреса часопису: Львів, Городецька 95.

Зазначуємо ще, що тепер оплатиться їхати на роботу лишень до Німеччини і Франції, та на поселення (не до фабрик!) в Канаді. Еміґрація до других країв, особливо до південної Америки (як от до Аргентини, Перу, Бразилії, Урагваю, Параґваю) — **є рівнозначна з самогубством** і тому **рішуче не радимо туди їхати. Особливо остерігаємо перед виїздом до тих країн наших селян з Волині і Полісся,** де як зачуваємо бродять цілі ватаги агентів і всяких шахраїв, що намовляють до виїзду. Ім усім повинні селяни казати **аби самі туди їхали, як там так добре,** а не намовляли других.

Хто звертається до названого вище Товариства чи його філії за листовною порадою, повинен долучити в листі значки за 75 сот. на відповідь.

Також Польський Еміґраційний Уряд остерігає усіх, що мають намір їхати на зарібки за море, аби не їхати до Аргентини і инших південно-американських країн, бо там нема рішуче ніяких виглядів на заробіток. Там сего року великий недорід, дорожнеча і безробіття, тож хто відважиться туди поїхати, сам наразить себе на біду.

—o—

Еміґраційні Синдикати

Польський уряд через Еміґраційний Уряд у Варшаві позасновував недавно так звані Еміґраційні синдикати. Ці Синдикати мають давати людям **безплатні інформації** (пояснення) про все, що тичиться виїзду за море. В тих синдикатах на будуче будуть також помагати виробляти пашпорти, будуть продавати корабельні карти і взагалі Синдикати мають заопікуватися тими, що виїздять. Корабельні бюра будуть скасовані. Представник Синдикату у Львові запевнює, що цей уряд буде ставитися до всіх людий без ріжниці жичливо й приязно, та що тепер стратять зарібок всякі посередники й агенти. Булоби корисно для бідних людей, якби так справді було. Та це ще побачимо, бо Синдикати щойно починають своє урядовання. Небаром подамо адреси таких Синдикатів у Східній Галичині і на Волині.

—o—

До складу і прикладу.

За „саботаж“.

Я писав вам, як я радцу вспів раз налякати, — він потому лежав два дні й не виходив з хати.

То було в суботу ввечір, а в вівторок рано кличе мене на протокол нагло і нежданно.

— «Ну — вже тераз, пане Яне, так не уйдзє зчиста, бо я відзе, же естесьце теж саботажиста!

«Ви робілі на мнє замах, ту нема гаданя, я вас тутай заволалем, складати зезнаня!

«Ми сєн знами, я мислялем, же по пшияцельску, а ви на мнє так кржичали, якби по збуецку!

«Нє думайце, же я тамки уцекал зе страху! Хцялем відзіць, чи бендзєце леціць до замаху!

«Правда, било бардзо тємно, я ніц нє відзялем, алє чулем, жесцє беглі із замахем цалим!

«Пржизнайце сє до вшисткєго, а я вем юж решту, як пшиясель, без галасу дам вас до гарешту!»

— Пане радцо, — я так кажу — чим я мав махати? Я лише вам «добрий вечір» так хотів сказати!

— А що ми оба знакомі, то я трохи крикнув, бо що то за «добрий вечір», якби я лиш «пікнув»?

— То був р о з м а х, пане радцо, не замах ніякий, тут вам напасти не було, се признає всякий.

— Що ви нічо не виділи й що тряслося тіло, то для того, що вам може трохи потемніло.

— Може ви щось таке зїли, або тяжко спали, що вам вуха заострились, а ноги дрожали.

— Бо що р о з м а х, то не замах, ви повинні гнати, тай голосом мож кричати, а не мож махати!

— Я не є «**саботажиста**» — що то за робота? Хіба лиш **суботажиста**, бо була **субота**!

— «Угу-угу!» став мій радца щось там бурмотіти тай почав писати в книгу якісь кондуіти.

«Он зезнає, же бил «**розмах**» нє било замаху, і же о тем навет ведзов те врублє на даху».

— «І же он «суботажиста» хце сє називати, бо то сталосє в суботє,— як врацал до хати.»

«І длятеґо я му дзісяй єще дає вяре, вшистко кладев на карб страху — і касуєв каре».

І дав мені той протокол радца підписати, так терпів за «добрий вечір».

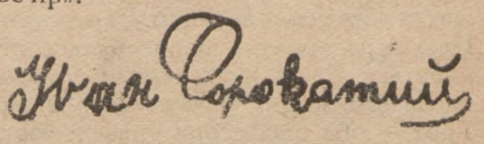

СТРАШНЕ ЗАЛІЗНИЧЕ НЕЩАСТЯ

На лінії Рим-Верона в Італії випав з шин поспішний поїзд. Чотири ваґони розбилися. Видобули з під них около 40 трупів і богато ранених.

—o—

Новини з Німеччини

Останні новини з Німеччини такі, що голова партії гітлерівців, яка побідила при недавних виборах, збирається машерувати з своїми прихильниками на Берлін. З ним має йти також син бувшого цісаря Вільгельма, архикнязь Вільгельм. Якби Гітлерівцям вдалось захопити владу Німеччини в свої руки, то Німеччина заключилаби Союз з Італією й більшовиками, пересталаби платити Франції відшкодовання й старалаcьби відзискати давні свої границі. Ця партія також виселилаби з Німеччини всіх жидів, що прийшли до Німеччини по 2. серпня 1914 року.

Правдивий портрет Ісуса Христа.

Німецькі вчені найшли ще перед війною в Єрусалимі дуже цікаву статую (фіґуру) з алябастру (рід ґіпсу). Статуя представляла молодого мущину, пишної вроди, з лагідним виразом лиця, довгим волоссям і погідними очима. Довгі роки сперечалися вчені, кого моглаби представляти та статуя, аж врешті одному з них вдалося ствердити на основі певних познак, що це статуя Ісуса Христа, зроблена ще за Його життя якимсь великим артистом. Цею справою світ щораз більше цікавиться. Вчені, що відкрили статую, називаються д-р Фунтвенґлер і д-р Ґрот — оба професори університету.

Переписка і всякі поради.

Дописувач з Бучача. Ваша допись про тих замаскованих дуже цікава, але булаби сконфіскована. Як є свідки, що замаскованими були такі «особи», то треба подати їх до суду. Таку допись вишліть до Народньої Канцелярії у Львові (Костюшка 1).

ПОДЯКА.

Отсею дорогою складаємо щиру подяку усім тим котрі віддали послідну прислугу нашому: Мужеві, Батькові і Дідусеві бл. п. Іванові Заставному, горожанинові і довголітньому орґанізаторові Вязівниці.

Дякуємо передовсім Всеч. о. Колянковському і Всеч. о. Столка за участь в похороні, відправу Заупокійного Богослуження і надгробну промову.

739 Родина.

Відвічальний редактор: ЛЕВ ЧУБАТИЙ

З друкарні Щ. Беднарского в найммі „Кооперативи Промислу Графічного“ Львів, Ринок 9 — Телефон 76-14.

Видавець: ІВАН ТИКТОР